

**SZKOŁA PODSTAWOWA
IM. WANDY MODLIBOWSKIEJ W SIKORZYNIE**

WYMAGANIA EDUKACYJNE HISTORIA

Spis treści

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 4	
3 WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 5	
..... 7 WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA	
6	15 WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII –
KLASA 7	21 WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII
– KLASA 8	33

**WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do otrzymania przez ucznia
poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z historii, wynikających z
realizowanego przez nauczycieli programu nauczania**

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 4	
OCENA 2	<p>Uczeń: wie, co to jest historia i czym zajmuje się historyk, wie, co to są: źródło historyczne, legenda, zabytek, zna różne rodzaje zegarów,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podstawowe podziały czasu stosowane w historii (wiek, tysiąclecie, era), – wie, co to są mapa i plan, – wie, co to jest: tytuł mapy, legenda mapy, – wie, co to są: pamiątka rodzinna, zwyczaj, tablica przodków, wie, co to są: ojczyzna, patriotyzm, region, – wie, które miasto jest stolicą Polski i jakie są polskie symbole narodowe, wie, co to jest legenda, wie, co to są: plemię, gród, – wie, kto to byli św. Wojciech i Bolesław Chrobry, – rozpoznaje insygnia koronacyjne, wie, kto to był Kazimierz Wielki, – wie, kto to byli Jadwiga Andegaweńska i Władysław Jagiełło, – wie, kim byli Krzyżacy, zna datę bitwy pod Grunwaldem, – wie, kto to był Zawisza Czarny, wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik, wie, które miasto założył Jan Zamoyski, – wie, kto to byli: Stefan Czarniecki, Augustyn Kordecki, Jan III Sobieski, zna datę bitwy pod Wiedniem, – – zna datę dzienną uchwalenia pierwszej polskiej konstytucji, – wie, kto to był Tadeusz Kościuszko, – wymienia trzy państwa uczestniczące w rozbiorach Polski, – wie, kto i kiedy napisał tekst <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>, – zna na pamięć pierwszą zwrotkę i refren polskiego hymnu, – wie, co to były branka i Cytadela warszawska, – zna datę rozpoczęcia powstania styczniowego, – wie, z czego zasłynęła Maria Skłodowska-Curie, – zna datę rozpoczęcia I wojny światowej, – wie, kto to był Józef Piłsudski, – wskazuje na mapie Gdynię i COP, – wie, co to były obozy koncentracyjne i podaje przykład takiego obozu, – wie, co to były Armia Krajowa i Szare Szeregi, – zna datę rozpoczęcia II wojny światowej, – zna datę zakończenia II wojny światowej, – wie, kto to byli Witold Pilecki i Danuta Siedzikówna „Inka”, – zna datę roczną powstania Solidarności, – wie, kto to jest Lech Wałęsa, – wie, kto to był Jan Paweł II (Karol Wojtyła).

OCENA

3

- Uczeń:
- wymienia w kolejności chronologicznej epoki w dziejach człowieka, wie,
- jakie funkcje pełni muzeum,
- dzieli źródła historyczne na pisane i niepisane,
- umieszcza wydarzenia na osi czasu,
- wie, co to jest chronologia,
- określa na podstawie daty rocznej wiek i jego połowę (w odniesieniu do naszej ery), oblicza czas, który upłynął między wydarzeniami z okresu naszej ery,
- odróżnia pamiątkę od zwyczaju oraz tablicę potomków od tablicy przodków,
- podaje przykład pamiątki i zwyczaju w swojej rodzinie, wie, co to jest mała ojczyzna,
- wymienia najważniejsze polskie święta państwowe,
- zna i opowiada legendy o Lechu, Czechu i Rusie oraz o Piaście i Popielu,
- zna datę przyjęcia chrztu przez Mieszka I,
- opowiada, jak wyglądało życie codzienne w państwie Mieszka I, zna datę zjazdu w Gnieźnie i koronacji Bolesława Chrobrego, opowiada o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha,
- wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego,
- wie, kto to był Mikołaj Wierzynek, zna datę założenia Akademii Krakowskiej, zna legendę o klamerce królowej Jadwigi, wskazuje na mapie Wielkie Księstwo Litewskie,
- zna datę zawarcia unii w Krewie, zna przebieg bitwy pod Grunwaldem, opowiada o bitwie pod Grunwaldem, odczytuje z planu przebieg bitwy pod Grunwaldem, rozumie znaczenie powiedzenia: „polegać jak na Zawiszy”, opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, opowiada o życiu krakowskich żaków,
- wie, kto to był Jan Zamoyski i wymienia jego osiągnięcia,
- wie, co to była husaria i jak wyglądał husarz, podaje skutki wojen Polski ze Szwecją i z Turcją,
-
-
- zna datę rozpoczęcia i zakończenia potopu szwedzkiego,
- zna słowa drugiej zwrotki *Mazurka Dąbrowskiego*,
- zna datę insurekcji kościuszkowskiej,
- wie, co to jest insurekcja i kto to byli kosynierzy,
- wie, dlaczego 3 maja obchodzi się w Polsce święto narodowe,
- wie, kto to byli: Napoleon Bonaparte, Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki,
- wie, kiedy powstały Legiony Polskie,
- zna na pamięć polski hymn,
- wie, co to były manifestacje patriotyczne i kto brał w nich udział,
- wie, kto to był Romuald Traugutt,
- wymienia osiągnięcia Marii Skłodowskiej-Curie,
- wyjaśnia, dlaczego wojnę z lat 1914–1918 nazywamy światową,
- wie, kto to był Roman Dmowski,
- wymienia polskie formacje wojskowe walczące podczas I wojny światowej,
- opowiada o powstaniu portu i miasta Gdyni,
- wie, kto to był Eugeniusz Kwiatkowski,
- wie, co to były tajne nauczanie i mały sabotaż,

	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kto to byli „Rudy”, „Alek” i „Zośka”, – opowiada o akcji pod Arsenalem, – wie, na czym polegała specyfika władzy komunistów w Polsce, – wie, kto to byli żołnierze niezłomni (wyklęci), – opowiada o dokonaniach Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”, – zna datę wprowadzenia stanu wojennego, – wie, kto to byli Wojciech Jaruzelski i Jerzy Popiełuszko, – wie, kto to był Stefan Wyszyński, – wie, kiedy wybrano Karola Wojtyłę na papieża, – zna najważniejsze fakty z życia papieża Polaka.
--	---

<p>OCENA</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczeń: – wyjaśnia, po co uczy się historii, – wskazuje różne formy poznawania historii (film fabularny, dzieło malarskie), rozumie znaczenie źródeł historycznych w pracy historyka, podaje konkretne przykłady, – wie, w jakim celu i gdzie sporządzono pierwsze kalendarze, – rozumie, jakie znaczenie w poznawaniu i nauce historii ma chronologia, rysuje tablicę przodków i tablicę potomków, gromadzi pamiątki ze swojego dzieciństwa, rozumie znaczenie małej ojczyzny w swoim życiu i w historii, wskazuje na mapie i nazywa główne regiony współczesnej Polski, – rozumie, że mamy obowiązek chronić nasze symbole narodowe i okazywać im szacunek, – rozumie znaczenie legend w poznawaniu przeszłości, – wymienia przykłady legend związanych z różnymi regionami Polski, – wymienia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I, odróżnia źródło historyczne od legendy, – wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez Bolesława Chrobrego do Polski, – wymienia postanowienia zjazdu w Gnieźnie, – wskazuje na mapie ziemie wchodzące w skład państwa Kazimierza Wielkiego na początku jego panowania i przyłączone do Polski przez tego władcę, – wymienia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego, – zna herby Wielkiego Księstwa Litewskiego i Królestwa Polskiego, wymienia przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej, opowiada, jak Krzyżacy założyli swoje państwo, – wskazuje na mapie: Malbork, Gdańsk, Pomorze Gdańskie, – Grunwald, wymienia przyczyny i skutki wielkiej wojny z Krzyżakami, opowiada, jakie wykształcenie miał Mikołaj Kopernik, – wskazuje na mapie miejsca związane z Mikołajem Kopernikiem, – objaśnia, czego dotyczyła teoria heliocentryczna, rozumie określenie „mąż stanu”, – wie, kto był ostatnim królem z dynastii Jagiellonów, – wymienia trzech królów wybranych na polski tron po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów, – wyjaśnia terminy: potop szwedzki, Lew Lechistanu, – rozumie znaczenie obrony Jasnej Góry w czasach potopu szwedzkiego, – zna datę i przyczyny II rozbioru Polski, – opowiada o bitwie pod Racławicami, – wie, co to była <i>Konstytucja 3 maja</i> i rozumie jej znaczenie,
-------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie trzy państwa zaborcze i zagarnięte przez nie polskie ziemie, – opowiada o powstaniu Legionów Polskich, – wie, że w 1830 roku wybuchło powstanie listopadowe, – wymienia przyczyny i skutki powstania styczniowego, – rozumie, dlaczego powstańcy styczniowi podjęli walkę partyzancką, – wie, kiedy i za co Maria Skłodowska-Curie otrzymała dwukrotnie Nagrodę Nobla, – omawia dwie polskie orientacje polityczne podczas I wojny światowej, – wie, kto to był Józef Haller, – rozumie, dlaczego I wojna światowa była szansą dla Polski na odzyskanie niepodległości, – wie, kto to był Władysław Grabski, – rozumie znaczenie powstania Gdyni i COP dla odrodzonej Polski, – wie, co to było Polskie Państwo Podziemne, – wymienia i omawia formy represji stosowane przez okupantów względem Polaków oraz sposoby walki Polaków z okupantami, – wyjaśnia określenie „żołnierze niezłomni”, – rozumie pojęcia: Urząd Bezpieczeństwa, komuniści, milicja, – podaje przyczyny i skutki zawarcia porozumień sierpniowych oraz wprowadzenia stanu wojennego,
	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega związek między działalnością Solidarności a obaleniem komunizmu w Polsce, – zna datę pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych, – opowiada o życiu i działalności Jana Pawła II, – wie, co to były obchody tysiąclecia chrztu Polski.
<p>OCENA</p> <p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczeń: rozumie wpływ wydarzeń historycznych na teraźniejszość oraz wpływ współczesnych – zdarzeń, także z własnego życia, na kształtowanie się przyszłej historii, – odczytuje informacje z ilustracji przedstawiającej źródło niepisane, – rozumie, dlaczego należy chronić źródła historyczne, – rozumie, dlaczego inaczej liczymy czas w odniesieniu do okresów przed naszą erą i naszej ery, – na podstawie daty rocznej określa wiek (w odniesieniu do czasów przed naszą erą), – rozumie korzyści wynikające z poznania swojej historii i historii swojej rodziny, – znajduje informacje na temat swojej małej ojczyzny, interesuje się życiem lokalnym, – rozumie konieczność zdobywania wiedzy o ojczyźnie, – opowiada przykładową legendę związaną z wybranym regionem Polski, wskazuje w legendzie elementy realne i fikcyjne, wymienia – najważniejsze plemiona żyjące na ziemiach polskich, rozumie wpływ chrześcijaństwa na rozwój kultury i państwowości, – rozumie znaczenie wykupienia ciała św. Wojciecha przez Bolesława Chrobrego, – podejmuje próbę oceny panowania Bolesława Chrobrego, rozumie znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i je ocenia, omawia – osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego, zna – rodowód królowej Jadwigi i wie, dlaczego zasiadła ona na polskim tronie, rozumie – znaczenie bitwy pod Grunwaldem, – wyjaśnia, jakie było znaczenie teorii Kopernika dla rozwoju nauki, – rozumie rolę wybitnej jednostki w dziejach, – zna datę bitwy pod Chocimiem, w której dowodził Jan III Sobieski, – rozumie treść drugiej zwrotki <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>,

	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia insurekcję kościuszkowską – wskazuje jej mocne i słabe strony, – rozumie znaczenie Napoleona dla sprawy polskiej, – opowiada o działaniu państwa podziemnego podczas powstania styczniowego, – ocenia działalność Marii Skłodowskiej-Curie, – opowiada o początkach niepodległego państwa polskiego, – wymienia trudności, z którymi Polacy zmagali się po odzyskaniu niepodległości, – rozumie, dlaczego należy czcić pamięć Polaków prześladowanych podczas II wojny światowej, – jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z prześladowaniami ludności polskiej podczas II wojny światowej i zna lokalnych bohaterów tego okresu, – rozumie, dlaczego należy czcić pamięć żołnierzy niezłomnych, – rozumie znaczenie powstania Solidarności dla historii Polski i Europy, – rozumie rolę i znaczenie Kościoła katolickiego w powojennej Polsce.
<p>OCENA</p> <p>6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykładowe wydarzenie historyczne oraz jego przyczyny i skutki, – wymienia przykłady zabytków, które można zobaczyć w skansenie, – na podstawie daty rocznej określa połowę wieku (w odniesieniu do czasów przed naszą erą), – sporządza swoją tablicę przodków do czwartego pokolenia, – wyjaśnia pochodzenie słowa „patriota”, – posługując się przykładami, opowiada, jak godło Polski zmieniało się na przestrzeni wieków, zna legendę o Kraku i Wandzie, – ocenia przyjęcie chrztu przez Mieszka I, – wie, kim był w średniowieczu cesarz i co to jest włócznia św. Maurycego, – ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego, – samodzielnie ocenia unię w Krewie, – zna historię Zawiszy Czarnego,
	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o przyjęciu przez Władysława Jagiełłę dwóch nagich mieczy przed bitwą grunwaldzką, – wyjaśnia na przykładzie Zawiszy Czarnego, czy średniowieczny rycerz może być wzorem dla współczesnego człowieka, – zna najslawniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej, – omawia funkcje najważniejszych elementów XVI-wiecznego miasta, – samodzielnie ocenia udział wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem, – wymienia przyczyny rozbiorów Polski, – ocenia działania Napoleona w odniesieniu do Polaków, – ocenia powstanie styczniowe, – zna i rozumie treść <i>Roty</i>, – zauważa wzrost znaczenia kobiet w rozwoju nauki i kultury w XIX wieku, – ocenia działania Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w czasie I wojny światowej, – ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, – wyjaśnia na przykładzie harcerzy z Szarych Szeregów, czy bohaterowie II wojny światowej mogą być wzorem dla współczesnych dzieci i młodzieży, – ocenia działania komunistycznych władz w powojennej Polsce, – ocenia wprowadzenie stanu wojennego oraz przemiany, które zaszły w Polsce po 4 czerwca 1989 roku.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 5

<p style="text-align: center;">OCENA</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczeń: wskazuje kontynent, z którego pochodzi – człowiek; opisuje życie ludzi przed rewolucją – neolityczną i po niej; – rozumie pojęcia: wędrowny i osiadły tryb życia oraz potrafi je – wyjaśnić; wskazuje na mapie Mezopotamię; wymienia trzy – osiągnięcia mieszkańców Mezopotamii; wie, kim był Hammurabi, i – zna założenia jego kodeksu; wymienia surowce, z których zaczęto – wyrabiać narzędzia wie, nad jaką rzeką leży Egipt; rozumie pojęcia: – faraon i hieroglify; – rozumie pojęcia: politeizm, piramida, sarkofag, mumia; – wymienia trzy osiągnięcia Egipcjan; wskazuje na mapie – Palestynę; rozumie pojęcia: dekalog, judaizm; wie, w kogo – wierzyli Żydzi; wskazuje na mapie miejsca powstania – cywilizacji w Azji; wymienia po jednym osiągnięciu – każdej z tych cywilizacji; wskazuje położenie poznanych – cywilizacji na mapie; potrafi podać co najmniej jedną – informację na ich temat; – – – wskazuje na mapie starożytną Grecję; – rozumie pojęcie polis; – wymienia zajęcia Greków; – rozumie pojęcie demokracja; – rozumie pojęcie politeizm w odniesieniu do wierzeń Greków; – wie, gdzie była siedziba bogów greckich; – zna co najmniej jednego boga greckiego; – wie, gdzie odbywały się igrzyska; – wie, jak wyglądał teatr grecki; – potrafi wskazać budynek wzniesiony przez Greków; – rozumie pojęcie filozofia; – wie, jak wyglądało pismo greckie; – potrafi wskazać Grecję na mapie; – wymienia, co najmniej trzy osiągnięcia Greków w różnych dziedzinach życia;
	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać Rzym na mapie; – zna pojęcie republika; – potrafi pokazać Imperium Rzymskie na mapie; – wie skąd się brali niewolnicy; – rozumie pojęcie cesarstwo; – rozumie pojęcia: akwedukt, łuk triumfalny, gladiator; – omawia religię Rzymian; – zna datę upadku Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie; – wie, gdzie i kiedy narodziło się chrześcijaństwo; – wie, kim był Jezus Chrystus; – rozumie pojęcie chrześcijaństwo; – potrafi wskazać na mapie Rzym; – wymienia różne formy sprawowania władzy;

	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli Jezus Chrystus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August; - wie, kiedy upadło Cesarstwo Rzymskie na Zachodzie; - wskazuje Bizancjum na mapie; - rozumie pojęcia: cesarstwo wschodnie, schizma wschodnia; - wie, jak wygląda mozaika; - wskazuje na mapie Półwysep Arabski; - wie, kim był Mahomet; - rozumie pojęcia: islam, Koran, muzułmanin, arabeska; - wie, w którym wieku powstał islam; - wie, kim był Karol Wielki; - zna daty: 800 r., 843 r.; - wymienia państwa, które powstały po traktacie w Verdun; - wie, kto został cesarzem w 962 r.; - wie, kim byli wikingowie; - potrafi wymienić państwa słowiańskie; - wie, jak żyli pierwsi Słowianie; - potrafi wymienić państwa powstałe w okresie wczesnego średniowiecza oraz wskazać je na mapie; - wie, które z tych państw najszybciej przyjęły chrześcijaństwo; - wie, kim był Karol Wielki; - wie, kto mógł zostać rycerzem, przedstawia zadania rycerza; - opowiada, na czym polegał system lenny; - wie jak wyglądało życie na wsi średniowiecznej; - dostrzega różnice między panem a poddanymi; - wie, czym zajmowali się mieszkańcy miast; - potrafi opisać wygląd średniowiecznego miasta; - wymienia style architektoniczne średniowiecza; - wie, co się działo na uniwersytecie; - wie, czym się zajmowali zakonnicy; - wie, czego dotyczył spór między papieżem a cesarzem; - rozumie pojęcia: krucjata, wyprawa krzyżowa; - wie, czym zajmowały się zakony rycerskie; - opisuje życie chłopą, rycerza, mieszczanina, duchownego w średniowieczu; - wie, kim był Mieszko I; - wie, kiedy Polska przyjęła chrzest; - wie, kto był następcą Mieszka I; - wie, kim był św. Wojciech; - wie, w którym roku Bolesław Chrobry został królem i kiedy był zjazd w Gnieźnie; - wie, jaka dynastia sprawowała rządy w średniowiecznej Polsce; - wie, kim byli Mieszko II, Bolesław Śmiały, Kazimierz Odnowiciel; - wie, kto i kiedy podzielił Polskę na dzielnice; - wskazuje na mapie Polskę w XII w.; - wymienia grupy społeczne w Polsce średniowiecznej; - wie, jakie były zajęcia wojów; - zna pojęcia: możnowładca, wojowie, duchowieństwo; - wskazuje na mapie państwo pierwszych Piastów;
	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia władców z dynastii Piastów; - wie, co się wydarzyło w 966 r., 1000 r., 1025 r., 1138 r.;

	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co oznaczał podział Polski na dzielnice; – rozumie pojęcia: Krzyżacy, Mongołowie; – wymienia stany w społeczeństwie polskim; – wie, na czym polegała kolonizacja; – zna pojęcie trójpolówka; – wie, kto i kiedy zjednoczył ziemie polskie; – wie, jakie ziemie Polska utraciła na rzecz Krzyżaków; – wie, kto był ostatnim królem Polski z dynastii Piastów; – rozumie powiedzenie „Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną.”; – wie, z kim Polska zawarła unie w XIV w.; – wie, kim byli: Jadwiga i Władysław Jagiełło; – wie, jaki był rezultat bitwy pod Grunwaldem, wie, kto w niej walczył; – zna nazwę dynastii, która rządziła Polską od 1385 roku; – wie, kim byli: Władysław Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk; – wie, kiedy Polska odzyskała Pomorze Gdańskie; – wie, z jakich izb składał się sejm i kto w nim zasiadał; – rozumie pojęcie szlachta; – wie, kiedy Polska została zjednoczona; – wie, kim byli: Władysław Łokietek, Jadwiga, Władysław Jagiełło, Kazimierz Jagiellończyk.
<p style="text-align: center;">OCENA</p> <p style="text-align: center;">3</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczeń: – rozumie pojęcia: neolit, paleolit, rewolucja neolityczna; – omawia znaczenie nowych surowców, z których wykonywano narzędzia; – zna najważniejsze rzeki Mezopotamii; rozumie znaczenie słów: – politeizm i kodeks; wie, dlaczego wylewy Nilu miały wpływ na plony; – wie, czym zajmowali się: faraon, pisarze, rzemieślnicy, kupcy, kapłani; – wymienia bogów egipskich; rozumie pojęcia: monoteizm, Jahwe; – podaje cechy judaizmu; wymienia osiągnięcia pierwszych cywilizacji – w Azji; wymienia zajęcia mieszkańców poznanych państw; wskazuje – przykłady politeizmu i monoteizmu; – rozumie pojęcia: Hellada, Hellenowie, akropol, agora, kolonia; omawia – demokrację jako sposób sprawowania rządów; wymienia najważniejszych – bogów greckich: Zeusa, Posejdona, Hades, Atenę, Afrodytę, Herę, Apolla; – opisuje wygląd bogów; – wskazuje dyscypliny sportowe, które były uprawiane w czasie igrzysk; – wie, jak wyglądała praca i stroje aktorów; wie, jaka była geneza teatru; – – – – – rozumie znaczenie pisma dla rozwoju nauki; – wymienia greckich filozofów; – wskazuje nauki, które rozwinęły się w Grecji; – zna zajęcia Greków; – wymienia rodzaje nauk, które rozwinęły się w Grecji; – wie, kiedy Rzym stał się republiką; – zna zasady funkcjonowania republiki; – wymienia rzymskie urzędy; – wie, jak byli ubrani urzędnicy rzymscy;

	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcie romanizacja; – wie, kim był Gajusz Juliusz Cezar; – wie, kiedy upadła republika; – omawia położenie niewolników; – wymienia bogów rzymskich; – wskazuje osiągnięcia Rzymian w budownictwie; – potrafi wyjaśnić powiedzenie: „Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.”;
	<ul style="list-style-type: none"> – omawia założenia chrześcijaństwa; – wie, jak wyglądało życie pierwszych chrześcijan; – omawia rozwój chrześcijaństwa; – rozumie pojęcia: barbarzyńcy, tolerancja religijna; – umiejscawia w czasie powstanie i upadek Rzymu; – opisuje różne formy ustrojowe; – wymienia osiągnięcia Rzymian w różnych dziedzinach; – wymienia działania cesarza Justyniana; – wskazuje osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury i architektury; – zna konsekwencje schizmy wschodniej; – wymienia założenia islamu; – wskazuje ziemie podbite przez Arabów; – rozumie znaczenie roku 622; – wie, kiedy Frankowie przyjęli chrzest; – wie, kim był Chlodwig; – wie, co zmienił traktat w Verdun; – opisuje władzę króla we wczesnym średniowieczu; – potrafi wskazać na mapie podboje wikingów i państwa, które powstały po traktacie w Verdun; – wymienia języki, które wykształciły się w Europie; – omawia organizację państw słowiańskich; – opisuje życie Słowian; – wie, kim byli Otton I, Justynian Wielki, Mahomet, oraz zna ich dokonania; – zna zasady islamu; – przedstawia drogę od pazia do rycerza oraz zadania związane z poszczególnymi stopniami; – rozumie pojęcia: wasal, senior, lenno; – opowiada o zamku i jego roli jako siedziby możnowładcy; – zna narzędzia używane do pracy na roli w okresie średniowiecza; – wie, na czym polegało osadnictwo; – wie, jakie grupy społeczne mieszkwały w średniowiecznych miastach; – rozumie pojęcia: cech, mistrz, czeladnik; – wymienia funkcje miast; – wymienia przykłady średniowiecznych zakonów; – wie, gdzie powstał pierwszy zakon, zna jego założyciela; – rozumie zasadę „Módl się i pracuj” – wie, kim byli: Henryk IV i Grzegorz VII; – rozumie pojęcie konkordat wormacki; – opowiada o etapach sporu między papieżem a cesarzem; – wymienia założenia reformy kościoła zaproponowane przez klasztory benedyktyńskie;

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie trasy wypraw krzyżowych i miejsca powstawania państw krzyżowców; – wymienia zakony rycerskie; – wymienia style architektoniczne średniowiecza i potrafi je rozpoznać; – wymienia największe plemiona zamieszkujące ziemie polskie; – opowiada o tworzeniu państwa polskiego; – opowiada o przyjęciu chrztu; – wie, kto i kiedy brał udział w zjeździe gnieźnieńskim; – opowiada o misji biskupa Wojciecha; – wie, z kim Bolesław Chrobry toczył wojny i zna rezultat tych wojen; – wymienia problemy Polski w I połowie XI w.; – wymienia władców Polski – Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego; – wie, na czym polegał konflikt Bolesława i Zbigniewa; – opisuje życie na wsi, w mieście; – omawia działania pierwszych władców z dynastii Piastów; – zna sąsiadów Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; – wie, z kim walczyli Polacy w okresie rozbicia dzielnicowego, i zna efekty tych walk – opowiada o procesie kolonizacji na prawie niemieckim;
	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zajęcia różnych stanów; – wymienia kolejnych władców Polski; – wie, kiedy Polska utraciła Pomorze Gdańskie; – wskazuje wydarzenie uznawane za zakończenie rozbicia dzielnicowego; – wymienia działania Kazimierza Wielkiego w różnych dziedzinach; – wie, kiedy została utworzona Akademia Krakowska; – opowiada o zawarciu unii Polski z Węgrami i Litwą; – opowiada o chrzcie Litwy i tzw. wielkiej wojnie z Krzyżakami; – wie, dlaczego doszło do wojny z Krzyżakami w 1409 r.; – wie, jakie były efekty drugiego pokoju toruńskiego; – zna powody rozpadu unii polsko—węgierskiej; – rozumie pojęcia: przywilej, sejm walny, konstytucja nihil novi, elekcja; – wie, na czym polegała monarchia stanowa; – wskazuje Polskę na mapie; – wskazuje na mapie państwa, z którymi Polska weszła w unie personalne.

<p>OCENA</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uczeń: - wie, dlaczego pojawili się kupcy i rzemieślnicy; - rozumie, dlaczego pierwsi ludzie prowadzili najpierw wędrowny, a później osiadły tryb życia; - omawia znaczenie wylewów rzek dla rozwoju rolnictwa; omawia religię politeistyczną; uzasadnia nazwę – Żyzny Półksiężyc; - wyjaśnia, dlaczego Egipt był nazywany darem Nilu; rozumie pojęcie monarcha despotyczna; - rozumie, dlaczego Egipcjanie mumifikowali zwłoki; - wskazuje na związek warunków geograficznych z zajęciami mieszkańców Palestyny; wskazuje najważniejsze postacie z historii Izraela i wiąże je z wydarzeniami; omawia wpływ warunków geograficznych na powstanie cywilizacji; - omawia wpływ warunków geograficznych na życie codzienne ludzi; dostrzega i omawia wpływ warunków geograficznych na zajęcia i sposób życia starożytnych Greków; - wymienia urzędników ateńskich oraz ich kompetencje; zna sposoby oddawania czci bogom; rozumie znaczenie sportu w codziennym życiu Greków; wie, w jaki sposób nagradzano zwycięzców na igrzyskach; rozróżnia porządki architektoniczne; wie, czym zajmowali się filozofowie; zna dokonania Homera; wie, jaki był wpływ warunków geograficznych na zajęcia Greków; - - - - rozumie znaczenie pisma dla funkcjonowania polis i rozwoju nauki; - wskazuje kompetencje urzędników rzymskich; - wskazuje przyczyny rzymskich podbojów; - wie, jaki był wpływ Rzymian na podbite prowincje; - opowiada o edukacji rzymskiej; - wymienia rzymskich twórców; - rozumie przyczyny prześladowań chrześcijan; - wskazuje przyczyny słabości Imperium Rzymskiego; - opisuje życie pierwszych chrześcijan; - opisuje rzymską edukację; - wskazuje różnice między cesarstwem wschodnim a zachodnim; - rozumie znaczenie Bizancjum dla zachowania dorobku starożytności; - wymienia filary islamu; - omawia politykę Arabów na podbitych terenach; - przedstawia zmiany wprowadzone przez Karola Wielkiego w zakresie kultury i sztuki; - wymienia przyczyny najazdów wikingów na Europę; - wie, w jaki sposób chrystianizowano plemiona słowiańskie; - rozumie pojęcie cyrylica i dostrzega znaczenie pisma dla rozwoju chrześcijaństwa w Europie;
	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie pisma dla rozwoju chrześcijaństwa; - rozumie pojęcie schizma wschodnia; - rozumie znaczenie powstania islamu i zmian, które wiązały się z wprowadzeniem tej religii; - rozumie pojęcie immunitet; - opowiada o ceremonii nadawania lenna;

	<ul style="list-style-type: none"> - wie, na czym polegała kultura rycerska; - wymienia obowiązki chłopów i pana; - wskazuje nowe sposoby uprawiania ziemi; - opowiada o procesie lokowania miasta i jego cechach; - rozumie, jakie znaczenie miały cechy; - wymienia najstarsze uniwersytety; - rozumie rolę uniwersytetu; - wie, czym zajmowali się dominikanie i franciszkanie; - rozumie określenie „pójść do Kanossy” i zna jego genezę; - wymienia przyczyny wypraw krzyżowych; - dostrzega wpływ systemu lennego na funkcjonowanie wsi; - wie, kiedy była bitwa pod Cedynią; - rozumie znaczenie podbojów dla tworzenia państwa Mieszka; - wskazuje przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego; - wymienia przyczyny problemów Polski w XI w.; - wskazuje działania mające na celu poprawę sytuacji Polski podejmowane przez kolejnych władców; - wie, dlaczego obrona Głogowa przeszła do legendy; - omawia działania Bolesława Krzywoustego; - wskazuje różnice występujące między poszczególnymi stanami; - wskazuje grupy społeczne zamieszkujące ziemie polskie, omawia ich zajęcia; - wie, w jaki sposób układały się stosunki z sąsiadami Polski w okresie rozbiegania dzielnicowego; - opisuje proces budowania państwa krzyżackiego; - rozumie znaczenie zmian w rolnictwie dla życia ludzi; - wskazuje przyczyny zjednoczenia ziem polskich; - rozumie znaczenie utraty Pomorza; - opowiada o próbach odzyskania utraconych ziem; - rozumie znaczenie powołania Akademii Krakowskiej; - omawia, w jaki sposób Kazimierz Wielki rozwiązał problemy z Czechami i Krzyżakami; - rozumie przyczyny zawarcia przez Polskę unii z Litwą; - wie, dlaczego doszło do wielkiej wojny z Krzyżakami; - zna postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego; - opowiada o wojnie trzynastoletniej; - wie, w których państwach zasiadali na tronach władcy z dynastii Jagiellonów; - zna cele i efekty działania Związku Pruskiego; - wie, kiedy zebrał się pierwszy polski sejm; - opowiada o kształtowaniu się monarchii stanowej; - opowiada o powstawaniu przywilejów; - rozumie znaczenie zawierania unii i zjednoczenia Polski.
<p>OCENA</p> <p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uczeń: analizuje wpływ rewolucji neolitycznej na zmiany w życiu ludzi na różnych płaszczyznach; - wymienia okoliczności, które wpłynęły na powstanie państwa; - omawia władzę faraona; - rozumie znaczenie pisma dla funkcjonowania państwa; rozumie znaczenie wynalazków Egipcjan; - opisuje wędrówki i niewolę Żydów; omawia znaczenie chińskich wynalazków;

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje osiągnięcia omówionych cywilizacji, potrafi je przyporządkować do danego obszaru, dostrzega ich wpływ na zachodzące zmiany; – rozumie przyczyny powstawania polis; – rozumie przyczyny kolonizacji greckiej;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia różnice w zadaniach kobiet i mężczyzn oraz obywateli i cudzoziemców; – wie, kim był Homer; – wie, kim byli herosi; – wie, czym różni się tragedia od komedii; – wymienia twórców tragedii i komedii; – porównuje osiągnięcia Greków z osiągnięciami dotychczas poznanych cywilizacji; – rozumie wpływ warunków geograficznych na powstawanie polis; – wskazuje czynniki integrujące greckie polis; – porównuje republikę rzymską z demokracją ateńską; – rozumie, dlaczego doszło do upadku republiki; – wskazuje efekty podbojów rzymskich i upadku republiki; – wyjaśnia wpływ Greków na kulturę rzymską; – uzasadnia, że państwo rzymskie było krajem wielu religii; – wskazuje przyczyny upadku Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie; – porównuje różne formy ustrojowe; – przedstawia przyczyny i skutki podbojów rzymskich; – podaje argumenty uzasadniające przydomek cesarza Justyniana; – wskazuje działania, które miały pomóc w odbudowaniu cesarstwa; – rozumie, jakie znaczenie mieli Arabowie w przekazaniu potomnym dorobku starożytnych Greków; – rozumie znaczenie przyjęcia chrztu przez Franków; – rozumie, dlaczego Karolowi nadano przydomek Wielki; – rozumie znaczenie koronacji Ottona I na cesarza; – wie, dlaczego Cyryla i Metodego nazywano apostołami Słowian; – rozumie i omawia różnice spowodowane przyjęciem chrztu ze wschodu i zachodu Europy; – rozumie przyczyny i skutki przyjmowania chrześcijaństwa; – rozumie przyczyny i skutki powstania systemu lennego; – rozumie znaczenie osadnictwa dla właściciela ziemi; – rozumie znaczenie pogody dla życia na wsi; – rozumie, dlaczego właściciele ziemi dążyli do lokowania miast; – opisuje samorząd miasta w średniowieczu; – rozumie wpływ duchowieństwa i chrześcijaństwa na życie w średniowiecznej Europie; – rozumie przyczyny sporu między papieżem a cesarstwem; – rozumie przyczyny zmian zaproponowanych przez klasztory benedyktyńskie; – rozumie wpływ wartości uznawanych w średniowieczu za ważne na powstanie ruchu krucjatowego; – wskazuje skutki wypraw krzyżowych; – wskazuje zmiany zachodzące na wsi, rozumie ich znaczenie; – wskazuje przyczyny i skutki przyjęcia chrześcijaństwa; – rozumie znaczenie powołania pierwszego arcybiskupstwa na ziemiach polskich; – rozumie przyczyny problemów wewnętrznych państwa polskiego; – wymienia skutki testamentu Bolesława Krzywoustego; – rozumie znaczenie konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega wpływ chrześcijaństwa na funkcjonowanie państwa polskiego; – rozumie i wymienia przyczyny oraz skutki przyjęcia chrztu, zjazdu w Gnieźnie, pierwszej koronacji; – wskazuje skutki stosunków Polski z sąsiadami; – omawia przyczyny zaproszenia Krzyżaków do Polski; – analizuje znaczenie kolonizacji dla rozwoju gospodarczego; – wskazuje, w jaki sposób kształtował się samorząd na wsi, a jak w mieście; – wskazuje rolę Kościoła w zjednoczeniu ziem polskich; – omawia znaczenie pokoju z Krzyżakami i Czechami dla Polski; – rozumie znaczenie przywileju koszyckiego; – rozumie znaczenie odzyskania Gdańska dla Polski; – rozumie okoliczności nadawania przywilejów, wskazuje ich konsekwencje; – wymienia treść przywilejów nadanych szlachcie; – wskazuje przyczyny i skutki: zjednoczenia ziem polskich, unii personalnych, wojny
--	--

	trzynastoletniej, nadawania przywilejów.
OCENA 6	<ul style="list-style-type: none"> – Uczeń: analizuje wpływ warunków geograficznych na życie ludzi i zmiany w nim – zachodzące; – analizuje znaczenie wynalezienia pisma dla funkcjonowania państwa; wskazuje – konsekwencje wynalezienia koła; porównuje Egipt z Mezopotamią pod względem wpływu warunków geograficznych – na życie mieszkańców; – porównuje wynalazki poznanych cywilizacji; – porównuje cechy judaizmu i chrześcijaństwa, dostrzega korzenie chrześcijaństwa w judaizmie; – wskazuje wynalazki, które zostały przeniesione z Azji do Europy; analizuje – wpływ osiągnięć na zachodzące zmiany; potrafi dostrzec różnice między – cywilizacjami w różnych dziedzinach życia; rozumie przyczyny wpływów – greckich w basenie Morza Śródziemnego; porównuje współczesną – demokrację z demokracją ateńską; – potrafi wskazać znaczenie religii jako czynnika jednoczącego Greków; uzasadnia, – dlaczego igrzyska i teatr były czynnikami integrującymi Greków; dostrzega – integrujący charakter sztuki i nauki greckiej; – dostrzega, czym różni się demokracja ateńska od demokracji współczesnej; – rozumie przyczyny walk plebejuszy z patrycjuszami; omawia różnice – między republiką a cesarstwem; dostrzega wpływ osiągnięć Rzymian na – współczesny świat; analizuje przyczyny rozwoju chrześcijaństwa; – dostrzega wpływy greckie na kulturę rzymską; omawia współczesne – konsekwencje schizmy wschodniej; – rozumie znaczenie handlu i wojen arabskich dla rozprzestrzeniania się osiągnięć – innych kultur; – rozumie, dlaczego upadek Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie zmienił Europę; – rozumie znaczenie zmian, które zaszły dzięki reformom Karola Wielkiego; rozumie – przyczyny osłabienia władzy królewskiej we wczesnym średniowieczu; dostrzega – współczesne skutki przyjmowania chrztu przez Słowian z Rzymu lub Bizancjum; – – dostrzega, że czas średniowiecza to czas budowania Europy; – rozumie wpływ chrześcijaństwa na budowę Europy; – omawia rolę króla w systemie lennym;

	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie, jaki wpływ miał system lenny na pozycję króla i sytuację wewnętrzną w państwie; – rozumie wpływ nowych metod uprawiania ziemi i nowych narzędzi na życie mieszkańców wsi; – przedstawia podobieństwa i różnice między miastem współczesnym a średniowiecznym; – porównuje rolę zakonów w średniowieczu i we współczesności; – rozumie znaczenie konkordatu w Wormacji dla stosunków między Kościołem a państwami średniowiecznej Europy; – rozumie przyczyny zakończenia krucjat; – rozumie rolę chrześcijaństwa w kształtowaniu się średniowiecznej Europy; – analizuje zmiany spowodowane przez chrzest w kontekście międzynarodowego położenia Polski; – rozumie, jak koronacja wpłynęła na sytuację Polski w Europie; – wskazuje skutki koronacji Bolesława Śmiałego i zamordowania biskupa Stanisława – analizuje znaczenie podboju Pomorza; – rozumie, jakie znaczenie miały powinności poszczególnych grup społecznych dla funkcjonowania państwa; – rozumie, jaki wpływ miało przyjęcie chrześcijaństwa na zmiany w różnych dziedzinach życia w Polsce; – wskazuje skutki rozbicia dzielnicowego na różnych płaszczyznach; – rozumie, w jaki sposób ukształtowały się poszczególne grupy społeczne w Polsce; – rozumie znaczenie zjednoczenia ziem polskich dla zmiany położenia międzynarodowego Polski;
	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje zmiany zachodzące w państwie polskim pod wpływem unii; – omawia przyczyny wzrostu potęgi Jagiellonów; – omawia funkcjonowanie monarchii stanowej, dostrzega różnice między monarchią stanową a patrymonialną; – rozumie zmiany zachodzące w państwie polskim pod wpływem zawieranych unii, zjednoczenia, nadawania przywilejów.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 6

OCENA

2

- Uczeń: zna datę: 1492; zna sylwetki i dokonania Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana; wskazuje na mapie trasy podróży K. Kolumba, V. da Gamy, F. Magellana; rozumie pojęcia: konkwistador, Nowy Świat, kolonia; wymienia państwa, które były najważniejszymi kolonizatorami; wskazuje na mapie tereny odkryte w XV i XVI wieku;
- rozumie pojęcia: renesans, odrodzenie, człowiek renesansu; wymienia najwybitniejszych twórców włoskiego renesansu; wskazuje na mapie Włochy;
- wie, kto i kiedy udoskonalił wynalazek druku (ruchoma czcionka drukarska); wymienia najważniejszych humanistów XVI-wiecznej Europy; potrafi wskazać datę początku reformacji; zna dokonania Marcina Lutra; rozumie pojęcia: reformacja, anglikanizm, protestantyzm, luteranizm, kalwinizm; wskazuje na mapie państwa, w których doszło do reformacji; wie, kiedy i gdzie odbył się sobór reformujący Kościół;
- rozumie pojęcia: sobór, jezuita, kontrreformacja, reforma katolicka; omawia najważniejsze wydarzenia XVI wieku; wskazuje na mapie ziemie, którymi władali Jagiellonowie;
- wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów;
- rozumie określenie: hołd pruski; zna datę hołdu pruskiego;
- rozumie pojęcia: nihil novi, demokracja szlachecka, sejm walny, izba poselska, izba senatorska, magnat, pospolite ruszenie;
-
-
-
- określa wiek, w którym ukształtował się sejm;
- wyjaśnia pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów;
- wie, kiedy doszło do zawarcia unii realnej;
- wiąże postać Zygmunta Augusta z unią w Lublinie;
- wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów;
- rozumie pojęcia: wolna elekcja, sejm elekcyjny, artykuły henrykowskie, pacta conventa, Akademia Wileńska;
- wymienia dwóch pierwszych władców elekcyjnych;
- rozumie pojęcia: pańszczyzna, folwark, „spichlerz Europy”;
- wie, jaką monetą była Rzeczpospolita w XVI wieku;
- pokazuje na mapie Gdańsk;
- wymienia narody zamieszkujące Rzeczpospolitą;
- wskazuje na mapie tereny zamieszkane przez Polaków, Litwinów, Rusinów, Niemców;
- wymienia religie i wyznania XVI-wiecznej Rzeczypospolitej;
- wie, kim byli i z czego zasłynęli Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Andrzej Frycz Modrzewski;
- omawia renesansowy charakter Zamościa;
- rozumie pojęcie „złoty wiek kultury polskiej”
- omawia sytuację gospodarczą Polski w XVI wieku;
- wymienia narody, religie i wyznania Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- rozumie pojęcia: Król Słońce, monarchia absolutna, Wersal, etykieta;

- wie, kiedy panował Ludwik XIV;
- wie, kiedy doszło do rewolucji w Anglii;

- rozumie pojęcia: purytanie, Wspaniała Rewolucja, *Deklaracja praw*;
- zna postać Olivera Cromwella;
- wie, kiedy doszło do: konfliktu króla z Parlamentem, Wspaniałej Rewolucji, unii Anglii i Szkocji;
- zna postacie: Zygmunta III Wazy, Władysława IV Wazy, Dymitra Samozwańca;
- wskazuje na mapie państwo, z którym Polska zawarła unię personalną z chwilą powołania na tron Zygmunta III Wazy;
- rozumie pojęcia: samodzierżawie, wielka smuta, dymitriada, Kreml, husaria;
- zna daty: 1610, 1612, 1634;
- rozumie pojęcia: Kozacy, rejestr kozacki, ugoda w Perejasławiu;
- zna postać Bohdana Chmielnickiego;
- zna postacie: Jana Kazimierza, Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego;
- zna pojęcia: potop, hetman;
- wie, co wydarzyło się w 1655 i w 1660 roku;
- wyjaśnia pojęcia: liberum veto, „złota wolność”, rokosz, królewęta;
- zna sylwetkę i dokonania Jana III Sobieskiego;
- wie, kiedy miały miejsce bitwy pod Chocimiem i pod Wiedniem oraz jaki był ich rezultat;
- rozumie pojęcia: haracz, odsiecz wiedeńska;
- wskazuje na mapie miejsca bitew z Turkami;
- wskazuje przykłady sztuki barokowej w architekturze, malarstwie i rzeźbie;
- wyjaśnia pojęcia: barok, sarmatyzm, wie, jakiego dotyczyły okresu;
- opowiada o stylu życia szlachty w okresie baroku;
- rozumie pojęcia: „stulecie światła”, *Wielka encyklopedia francuska*, manufaktura, trójpodział władz, absolutyzm oświecony;
- opisuje wynalazki oświecenia;
- wskazuje na mapie Prusy, Rosję i Austrię;
- wyjaśnia pojęcia: absolutyzm oświecony, imperator;
- wymienia XVIII-wiecznych władców, którzy wprowadzili zmiany w Rosji, Prusach i Austrii;
- rozumie pojęcia: herbatka bostońska, *Deklaracja niepodległości*, konstytucja;
- wie, kiedy została podpisana *Deklaracja niepodległości*, tłumaczy, dlaczego ten dzień jest świętem narodowym w Stanach Zjednoczonych;
- wymienia Polaków walczących o niepodległość USA;
- zna postacie Jerzego Waszyngtona i Benjamina Franklina;
- rozumie pojęcia: stan trzeci, Bastylia, monarchia konstytucyjna, *Deklaracja praw człowieka i obywatela*;
- wie, kiedy we Francji: wybuchła rewolucja, powstała monarchia konstytucyjna;
- zna postacie Ludwika XVI i Marii Antoniny;
- rozumie pojęcia: terror jakobiński, wielki terror, gilotyna, Marsylianka;
- zna postacie: Fryderyka II Hohenzollerna, Józefa II Habsburga, Piotra I Wielkiego, Jerzego Waszyngtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Benjamina Franklina;
- zna postacie Augusta II Mocnego, Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III Sasa;
- rozumie pojęcia: traktat trzech czarnych orłów, Collegium Nobilium, anarchia;
- rozumie pojęcia: Szkoła Rycerska, konfederacja barska, I rozbiór Rzeczypospolitej, Familia, prawa kardynalne;
- wymienia państwa biorące udział w I rozbiórce Rzeczypospolitej, wskazuje utracone ziemie, zna datę traktatu rozbiorowego;
- zna postacie Stanisława Augusta Poniatowskiego i Tadeusza Rejtana;

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym były: Rada Nieustająca, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych; – rozpoznaje Łazienki Królewskie w Warszawie; – rozumie pojęcie: Sejm Wielki; – wie, kiedy zwołano sejm i uchwalono konstytucję; – rozumie pojęcie: konfederacja targowicka; – wie, kiedy doszło do wojny polsko-rosyjskiej w obronie Konstytucji 3 maja oraz do
--	--

	<p>konfederacji targowickiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa biorące udział w II rozbiórce Rzeczypospolitej; – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczypospolitą w wyniku II rozbioru; – wie, kiedy doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego i III rozbioru Rzeczypospolitej; – zna postacie Tadeusza Kościuszki i Jana Kilińskiego; – rozumie pojęcia: uniwersał połaniecki, insurekcja, kosynierzy; – wie, kiedy Bonaparte objął władzę, został cesarzem, wygrał bitwę pod Austerlitz; – rozumie pojęcia: konsulat, cesarstwo, <i>Kodeks Napoleona</i>, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński; – wie, kto i kiedy założył Legiony we Włoszech; – wie, kiedy powstało Księstwo Warszawskie i kiedy powiększył się jego obszar; – wskazuje Księstwo Warszawskie na mapie; – zna postać i dokonania księcia Józefa Poniatowskiego; – zna wydarzenia z lat: 1812, 1813, 1815; – rozumie pojęcia: bitwa narodów, sto dni Napoleona, Wielka Armia.
--	--

<p>OCENA</p> <p>3</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczeń: – zna pojęcie: jedwabny szlak; wyjaśnia pochodzenie terminu <i>Indianie</i>; zna – znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana; wymienia skutki gospodarcze, – społeczne i polityczne odkryć geograficznych; wymienia rośliny przywiezione – do Europy przez odkrywców; rozumie termin humanizm; wymienia – najważniejsze dzieła Michała Anioła, Leonarda da Vinci i Rafaela; opisuje – sylwetki Mikołaja Kopernika i Erazma z Rotterdamu; wie, kiedy doszło do: – powstania anglikanizmu, podpisania pokoju w Augsburgu, – nocy św. Bartłomieja; – zna dokonania Jana Kalwina i działania Henryka VIII związane z reformacją; – rozumie pojęcie tolerancji religijnej; zna najważniejsze postanowienia – soboru trydenckiego; przedstawia działalność sądów kościelnych i jezuitów; – wymienia dzieła renesansu, zna najważniejszych twórców tego okresu; – wyjaśnia pojęcia: renesans, humanizm, odkrycia geograficzne, kolonie, reformacja, – reforma trydencka, kontrreformacja; – opisuje początek wojny z państwem moskiewskim; – wyjaśnia okoliczności powstania floty na Bałtyku; – opowiada o powstaniu demokracji szlacheckiej; – opowiada o funkcjonowaniu sejmu; wskazuje, czym – szlachta różniła się od innych stanów; wymienia – postanowienia unii lubelskiej; – – – – – wyjaśnia zasady wolnej elekcji; – wie, gdzie odbywały się wolne elekcje;
-------------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rządy dwóch pierwszych władców elekcyjnych; – wie, dlaczego w Rzeczypospolitej rozwinęła się produkcja zboża i handel tym towarem; – wie, co Rzeczpospolita eksportowała i importowała; – na przykładzie Lwowa omawia koegzystencję różnych narodów; – rozumie pojęcie: konfederacja warszawska, zna datę podpisania tego dokumentu; – wskazuje przykłady zmian zachodzących w Polsce w okresie renesansu: rozwój polszczyzny i alfabetu polskiego, powstawanie budowli renesansowych, szerzenie idei humanizmu i renesansu na uniwersytetach; – charakteryzuje rządy dwóch ostatnich Jagiellonów; – opisuje mechanizmy wolnej elekcji; – wyjaśnia słowa „Państwo to ja”; – opowiada o drodze Francji do pozycji mocarstwa; – wskazuje zmiany zachodzące w Anglii, gdy była republiką; – rozumie zasadę „król panuje, ale nie rządzi”; – wie, jak zakończyła się unia personalna Polski i Szwecji;
	<ul style="list-style-type: none"> – zna okoliczności objęcia tronu Rzeczypospolitej przez dynastię Wazów; – wskazuje na mapie zmiany granicy po pokoju polanowskim; – omawia przebieg powstania kozackiego; – wskazuje na mapie bitwy, które stoczono podczas powstania; – opisuje przebieg wojen polsko-szwedzkich; – omawia postanowienia pokoju w Oliwie; – wymienia skutki gospodarcze i polityczne wojen w XVII wieku; – omawia przebieg wojen polsko-tureckich; – wymienia cechy sztuki barokowej; – opowiada o przebiegu wojen toczonych przez Rzeczypospolitej w XVII wieku; – przedstawia przejawy kryzysu na ziemiach polskich w XVII wieku; – omawia sztukę barokową na wybranych przykładach, omawia kulturę sarmacką; – opisuje monarchię absolutną we Francji i parlamentarną w Anglii, wymienia postacie i wydarzenia związane z kształtowaniem się tych ustrojów; – zna sylwetki i dokonania: J.J. Rousseau, Woltera, Monteskiusza; – podaje cechy kultury oświecenia, umieszcza ten okres na osi czasu; – przedstawia reformy przeprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii, wskazuje ich twórców; – opowiada o stosunkach między Anglią i koloniami; – rozumie, dlaczego Kościuszko i Pułaski są bohaterami dla Amerykanów; – wymienia stany społeczne we Francji rządzonej przez Ludwika XVI, omawia ich rolę w państwie; – wyjaśnia okoliczności powstania monarchii konstytucyjnej; – wyjaśnia okoliczności wybuchu wojny Francji z sąsiadami; – charakteryzuje Francję jako republikę; – wyjaśnia powiedzenia: „od Sasa do Lasa”, „za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”; – wskazuje próby reform w Rzeczypospolitej; – omawia wybór Stanisława Poniatowskiego na króla; – wymienia reformy wprowadzone przez Poniatowskiego; – opowiada o konfederacji barskiej; – wymienia próby reform podjęte przez Stanisława Poniatowskiego;

	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zmiany w Warszawie, zna najważniejsze budynki wzniesione w okresie rządów Stanisława Augusta; – omawia okoliczności powstania Sejmu Wielkiego; – przedstawia stronnictwa sejmowe i ich poglądy; – omawia postanowienia Konstytucji 3 maja; – zna postać Józefa Poniatowskiego; – opowiada o przebiegu powstania kościuszkowskiego; – wymienia główne bitwy insurekcji; – opisuje sytuację we Francji za panowania Napoleona Bonapartego; – wymienia państwa, które walczyły z Bonapartem, wskazuje te, które pokonał; – rozumie cele działania Legionów Dąbrowskiego, zna ich szlak bojowy; – zna okoliczności, w których powstał <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>, oraz twórcę słów tej pieśni; – opowiada o kampanii rosyjskiej Napoleona i o udziale w niej Polaków.
<p>OCENA</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczeń: wymienia przyczyny odkryć geograficznych; – opowiada o dokonaniach Inków i Azteków; podaje przyczyny narodzin renesansu we Włoszech; opisuje znaczenie upowszechnienia druku dla rozwoju kultury; omawia odkrycie Mikołaja Kopernika; wymienia przyczyny reformacji; – przedstawia skutki reformacji; opisuje wojny religijne oraz ich skutki; – – – omawia zmiany, które nastąpiły w Kościele katolickim po soborze; – przedstawia przyczyny i skutki: reformacji, reformy katolickiej, odkryć geograficznych; – wie, w jaki sposób doszło do likwidacji państwa zakonnego;
	<ul style="list-style-type: none"> – zna postanowienia traktatu pokojowego zawartego w Krakowie w 1525 roku; – rozumie zasadę jednomyślności w pracy sejmu; – omawia znaczenie szlachty w państwie – zna przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej; – wymienia i rozumie skutki unii; – rozumie znaczenie artykułów henrykowskich i pacta conventa dla ograniczenia władzy królewskiej; – rozumie znaczenie propagandy w czasie wolnej elekcji; – analizuje znaczenie Gdańska dla polskiej gospodarki; – wie, dlaczego w Rzeczypospolitej mieszkało wiele mniejszości narodowych; – omawia przyczyny i skutki tolerancji religijnej; – omawia wpływ podróży, powstawania uniwersytetów i upowszechnienia druku na zmiany w polskiej kulturze; – wskazuje cechy renesansu na przykładzie ratusza w Zamościu, Wawelu; – rozumie przyczyny i skutki unii lubelskiej; – wskazuje przyczyny nazywania XVI stulecia „złotym wiekiem” kultury polskiej; – przedstawia cechy monarchii absolutnej; – rozumie, dlaczego doszło do konfliktu króla z Parlamentem, wskazuje skutki tego sporu; – wyjaśnia przyczyny i skutki interwencji polskiej w Rosji; – wskazuje przyczyny wybuchu powstania kozackiego; – wskazuje przyczyny konfliktu między Polską a Szwecją; – rozumie znaczenie udanej obrony Jasnej Góry;

	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie i omawia demograficzne skutki wojen XVII-wiecznych; - wskazuje przyczyny wojen polsko-tureckich; - rozumie znaczenie bitwy pod Wiedniem; - rozumie znaczenie sztuki baroku dla Kościoła katolickiego; - omawia początki nietolerancji religijnej w Polsce, wskazuje jej przyczyny; - rozumie znaczenie wprowadzenia obowiązkowego szkolnictwa; - omawia koncepcję trójpodziału władz Monteskiusza; - wyjaśnia na przykładzie sąsiadów Rzeczypospolitej, na czym polegał absolutyzm oświecony w praktyce; - wskazuje przyczyny wybuchu wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; - omawia system sprawowania władzy w Stanach Zjednoczonych; - wymienia przyczyny rewolucji we Francji; - wyjaśnia przyczyny obalenia jakobinów; - przedstawia skutki rewolucji we Francji; - podaje przyczyny, przebieg i skutki walki o niepodległość Stanów Zjednoczonych; - omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji we Francji; - rozumie, dlaczego doszło do objęcia polskiego tronu przez dynastię Wettinów; - omawia skutki wojny północnej dla Rzeczypospolitej; - wymienia trudności Rzeczypospolitej spowodowane wojną północną i rządami Sasów; - wymienia przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej; - przedstawia zmiany w gospodarce i ich konsekwencje; - omawia wpływ konstytucji na funkcjonowanie państwa; - rozumie przyczyny i skutki konfederacji targowickiej; - wskazuje znaczenie II rozbioru dla sytuacji gospodarczej Rzeczypospolitej; - wymienia przyczyny wybuchu i skutki powstania kościuszkowskiego; - rozumie przyczyny klęski powstania i upadku Rzeczypospolitej; - wyjaśnia, jak Bonaparte objął władzę we Francji, uczynił kraj potęgą, odnosił sukcesy wojskowe; - omawia zasady sprawowania władzy w Księstwie Warszawskim; - wymienia przyczyny i skutki ataku na Rosję; - zna przyczyny klęski Napoleona w Rosji.
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie wprowadzenia nowego typu statków dla odkryć geograficznych; - rozumie zmiany, które zaszły w Europie i Nowym Świecie w wyniku odkryć geograficznych;

OCENA

5

- na wybranym przykładzie omawia cechy sztuki renesansowej; rozumie
- przełomowe znaczenie odkrycia Mikołaja Kopernika;
- dostrzega i wymienia różnice pomiędzy katolicyzmem i protestantyzmem; dostrzega
- różnorodność przyczyn reformacji i różny jej przebieg w zależności od państwa;
- rozumie skutki dwóch reform chrześcijaństwa;
- omawia wpływ reform na zmiany w funkcjonowaniu Kościoła;
- wymienia i rozumie przyczyny wojen z państwem moskiewskim;
- potrafi wskazać konsekwencje demokracji szlacheckiej;
- wskazuje przyczyny przewagi politycznej szlachty w Polsce;
- rozumie różne oceny unii ze strony Polaków i Litwinów;
- dostrzega wady i zalety elekcyjnego oboru władcy;
- rozumie i uzasadnia wpływ handlu zbożem na położenie chłopów i wzrost roli
- gospodarczej szlachty;
- omawia znaczenie konfederacji warszawskiej dla tolerancji religijnej;
- rozumie i uzasadnia, dlaczego w odniesieniu do Zamościa używa się określenia „miasto
- idealne”;
- rozumie i uzasadnia rolę Ludwika XIV w tworzeniu potęgi Francji; wyjaśnia,
- dzięki czemu Francja stała się potęgą w Europie;
- powiada o powstaniu Wielkiej Brytanii;
- charakteryzuje ustrój Wielkiej Brytanii; dostrzega i omawia konsekwencje unii
- o ze Szwecją, porównuje ją z unią lubelską;
- rozumie znaczenie ugody w Perejasławiu;
- zna skutki rozejmu w Andruszowie;
- ro omawia znaczenie pokoju w Oliwie dla stosunków polsko-szwedzkich; rozumie
- znaczenie upadku gospodarczego Rzeczypospolitej dla funkcjonowania
- państwa;
- nawia znaczenie traktatu w Buczaczu, rozumie, dlaczego nazywano go haniebnym;
- nawia okoliczności, w których Polacy ruszyli na odsiecz Wiedniowi;
- rozumie znaczenie odsieczy dla pozycji Polski w Europie;
- o
- o
-
- wskazuje różnice między kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej;
- analizuje absolutyzm oświecony i dostrzega jego wpływ na funkcjonowanie państwa;
- rozumie znaczenie reform gospodarczych i wojskowych przeprowadzonych w
- państwach ościennych;
- wskazuje różnice w systemie sprawowania władzy w państwach europejskich i
- w Stanach Zjednoczonych;
- porównuje monarchię absolutną z monarchią konstytucyjną;
- rozumie i przedstawia zmiany społeczne, jakie zaszły we Francji podczas rewolucji;
- wskazuje elementy uzależnienia Rzeczypospolitej od Rosji;
- wyjaśnia sposoby ingerencji Rosji w sprawę Rzeczypospolitej i ich konsekwencje;
- omawia znaczenie zmian w Rzeczypospolitej stanisławowskiej;
- rozumie i uzasadnia znaczenie konstytucji dla funkcjonowania państwa;
- omawia wpływ Rosji na sytuację w Rzeczypospolitej, omawia znaczenie konfederacji
- targowickiej dla II rozbioru;
- rozumie znaczenie uniwersału połanieckiego;
- rozumie zmiany, które zaszły w Europie po zwycięstwach Napoleona;
- rozumie znaczenie bitwy pod Austerlitz dla zmian w Europie;
- omawia stosunki między Księstwem Warszawskim a Francją;
- przedstawia wpływ Napoleona na Europę;

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny ostatecznej klęski Bonapartego.
	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje sposoby podróżowania na przestrzeni wieków, dostrzega znaczenie zmian ; – omawia znaczenie zmian wprowadzonych przez odkrywców na podbitych terenach, wskazuje ich pozytywy i negatywy; – porównuje sztukę renesansu i średniowiecza; – wskazuje podobieństwa między sztuką renesansu i starożytności; – analizuje zmiany, które zaszły w XV i XVI wieku, i dostrzega ich wpływ na życie ludzi – analizuje przyczyny wojen religijnych; – wskazuje zmiany, które zaszły w Europie w związku z reformacją;
<p>OCENA</p> <p>6</p>	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje sytuację w Kościele katolickim przed soborem i po jego reformach; – porównuje początek nowożytności z poprzednimi epokami, omawia zmiany, które zaszły w XVI wieku; dostrzega wpływ starożytności na sztukę i postrzeganie świata w renesansie; omawia położenie międzynarodowe Polski za ostatnich Jagiellonów; porównuje demokrację szlachecką z innymi formami sprawowania władzy; porównuje charakter unii realnej i unii personalnej; ocenia zawarcie unii z perspektywy polityki zagranicznej i wewnętrznej; – porównuje monarchię elekcyjną z monarchią dziedziczną; potrafi uzasadnić znaczącą rolę szlachty w gospodarce polskiej; porównuje sytuację protestantów w Rzeczypospolitej i Europie; porównuje renesans w Polsce i Europie; – wskazuje cechy Polski w XVI wieku i analizuje zachodzące w niej przemiany; porównuje demokrację szlachecką z monarchią absolutną; – – – porównuje sposób sprawowania rządów w Wielkiej Brytanii XVII wieku i demokrację szlachecką; – analizuje pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej za rządów Zygmunta III Wazy; – analizuje przyczyny sukcesu powstania; – wskazuje przyczyny i skutki zbliżenia się Kozaków i Rosji; – rozumie dążenie do opanowania Bałtyku przez państwa nad nim leżące; – rozumie wpływ „złotej wolności” na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej w XVII wieku; – wyjaśnia, dlaczego Jana III Sobieskiego nazywano „Lwem Lechistanu”; – rozumie przyczyny różnic pomiędzy kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej; – porównuje ustrój Rzeczypospolitej z systemami we Francji i w Anglii w XVII wieku; – rozumie znaczenie oświecenia dla postrzegania świata; – porównuje sposób sprawowania władzy w Rzeczypospolitej i u jej sąsiadów; – uzasadnia, dlaczego Stany Zjednoczone były pierwszym krajem, który wprowadził idee oświecenia w praktyce; – dostrzega wpływ idei oświecenia na wybuch rewolucji we Francji; – omawia wpływ idei oświecenia na rewolucję we Francji; – ocenia skutki rewolucji; – dostrzega wpływ filozofii oświecenia na zmiany zachodzące w Europie i na świecie; – omawia skutki rządów Sasów oraz konsekwencje podporządkowania Rzeczypospolitej Rosji; – ocenia sytuację polityczną Polski w czasie pierwszych lat rządów Stanisława Augusta; – rozumie i uzasadnia zmiany w edukacji za rządów Poniatowskiego; – porównuje założenia ustrojowe Rzeczypospolitej i Stanów Zjednoczonych zapisane w konstytucjach tych krajów; – analizuje postawę króla wobec konfederacji targowickiej;

	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia szanse na powodzenie powstania kościuszkowskiego; – analizuje różne postawy wobec prób ocalenia niepodległości Rzeczypospolitej; – analizuje reformy Bonapartego i wskazuje ich wpływ na budowanie potęgi Francji; – ocenia postawę Napoleona wobec Polaków; – ocenia postawę Bonapartego wobec Polaków; – rozumie znaczenie epoki napoleońskiej dla historii Europy; – ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej.
--	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 7

	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego; – potrafi wymienić najważniejsze postanowienia kongresu; – zna członków Świętego Przymierza; – wymienia idee polityczne początku XIX w.;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicja, autonomia, monarchia konstytucyjna;
--	---

<p>OCENA</p> <p>2</p>	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje antypolskie działania cara Mikołaja I; – wymienia organizacje opozycyjne działające w Królestwie Polskim; wie, kim był Piotr Wysocki; – wie, kiedy wybuchło i kiedy upadło powstanie; zna rezultat zmagających powstańców; – rozumie pojęcie emigracji; – wskazuje na mapie państwa, do których udali się polscy uchodźcy po powstaniu listopadowym; – wymienia twórców kultury polskiej na emigracji; – wie, jakie ugrupowania wysyłały emisariuszy do kraju i w jakim celu; zna pojęcia: noc paskiewiczowska, germanizacja, praca organiczna, powstanie krakowskie, rabacja, rzeź galicyjska; – pokazuje na mapie ziemie poszczególnych zaborów i je nazywa; – rozumie pojęcie Wiosny Ludów; zna datę wybuchu Wiosny Ludów (1848 r.); – wskazuje na mapie obszary europejskie, które zostały ogarnięte wystąpieniami rewolucyjnymi; – wskazuje ziemie polskie, na których w okresie Wiosny Ludów doszło do wystąpień; – wymienia główne wynalazki XIX w.; rozumie pojęcia: skok demograficzny, fabryka, rewolucja przemysłowa; wskazuje najszybciej rozwijające się dziedziny gospodarki w XIX w.; wie, co wydarzyło się w roku: 1815, 1830, 1831, 1848; – wskazuje na mapie ziemie polskie pod trzema zaborami i je nazywa; zna postacie: Adama Mickiewicza, Piotra Wysockiego; krótko opisuje sytuację Królestwa Polskiego przed powstaniem listopadowym i po jego upadku; – – krótko opisuje sytuację w zaborach pruskim i austriackim po powstaniu listopadowym; – wie, kiedy była wojna krymska; – potrafi wskazać na mapie: Piemont, Austrię, Rzym; – wie, kiedy nastąpiło zjednoczenie Włochy; – zna postać Ottona von Bismarcka; – wie, co wydarzyło się w roku: 1866, 1871; – wskazuje na mapie obszar cesarstwa niemieckiego; – wskazuje na mapie obszar USA w XIX w.; – rozumie znaczenie pojęć: abolicja, secesja, wojna secesyjna, segregacja rasowa; – zna postać Abrahama Lincolna; – wie, kto wygrał wojnę secesyjną; – wskazuje na mapie obszary, które były w XIX w. obiektem ekspansji kolonialnej; – wymienia mocarstwa kolonialne; – zna pojęcie kolonializmu; – zna określenie „perła w koronie”; – wie, kiedy trwała wojna rosyjsko--japońska, i zna jej wynik; – wskazuje kraje europejskie, które zjednoczyły się w drugiej połowie XIX w.; – wymienia główne mocarstwa kolonialne; – wskazuje na mapie pozazachodnie obszary zajęte przez kolonizatorów;
-------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wynalazki, które zmieniły życie codzienne w XIX w.; – zna postacie: Abrahama Lincolna, Ottona Bismarcka; – krótko opisuje położenie Polaków w zaborze rosyjskim przed powstaniem styczniowym; – rozumie pojęcia: manifestacja, Biali, Czerwoni; – wyjaśnia pojęcia: branka, wojna partyzancka; – wie, kiedy wybuchło powstanie styczniowe; – wskazuje na mapie tereny ogarnięte działaniami zbrojnymi w czasie powstania; – wie, kim był Romuald Traugutt; – zna pojęcie katorgi; – wymienia główne represje rosyjskie stosowane wobec Polaków po upadku powstania styczniowego; – zna pojęcia: rusyfikacja, Uniwersytet Latający; – wskazuje na mapie obszar zaboru rosyjskiego;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie obszar zaboru pruskiego; – rozumie pojęcia: germanizacja, Kulturkampf, rugi pruskie, strajk szkolny; – wie, gdzie wybuchł najsłynniejszy strajk szkolny w zaborze pruskim; – zna postacie: Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego; – wskazuje na mapie Austro--Węgry i Galicję; – rozumie pojęcia: autonomia, monarchia dualistyczna, nędza galicyjska; – wymienia narodowości, które żyły w Galicji; – wskazuje na mapie obszary poszczególnych zaborów; – krótko opisuje sytuację Polaków w każdym z trzech zaborów; – pamięta datę: 1863 r.; – zna postacie: Romualda Traugutta, Henryka Sienkiewicza, Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego; – zna określenie „epoka pary”; – wskazuje na mapie państwa najlepiej rozwinięte pod względem gospodarczym; – wymienia najważniejsze wynalazki przełomu XIX i XX stulecia; – wie, co oznacza określenie „piękna epoka”; – zna wynalazki, które uczyniły kulturę masową; – wymienia grupy, które walczyły o swoje prawa; – wie, dlaczego o swoje prawa walczyli robotnicy; – wie, co to jest nowoczesna świadomość narodowa Polaków; – wymienia główne nurty polityczne na ziemiach polskich; – rozumie skróty: PPS, endecja; – przyporządkowuje postacie Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego do odpowiednich partii politycznych; – zna datę: 1905 r.; – zna pojęcie strajk generalny; – zna określenie „krwawa niedziela”; – wymienia miasta zaboru rosyjskiego, w których w 1905 r. dochodziło do demonstracji; – rozumie pojęcia: ententa, państwa centralne; – wymienia orientacje polityczne kształtujące się na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej; – wskazuje przywódców politycznych poszczególnych orientacji; – wymienia polskie organizacje paramilitarne, które powstały przed I wojną światową; – wie, kiedy wybuchła I wojna światowa;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia kraje walczące w I wojnie światowej i wskazuje je na mapie; – podaje bezpośrednią przyczynę wybuchu wojny; – rozumie pojęcia wojny pozycyjnej i wojna manewrowa; – wymienia nowe rodzaje broni zastosowane w czasie I wojny światowej – wskazuje na mapie Rosję; – wie, kiedy doszło do rewolucji lutowej i przewrotu bolszewickiego; – zna postacie: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina – wymienia polskie formacje zbrojne biorące udział w I wojnie światowej; – zna postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Paderewskiego; – wie czym był <i>Akt 5 listopada</i>; – wymienia państwo, które przyłączyło się do wojny w 1917 r.; – wie, kiedy zakończyła się I wojna światowa; – wymienia państwa, które należały do obozu zwycięzców I wojny światowej; – wie, kiedy Polska odzyskała niepodległość; – wie, kto został naczelnikiem państwa polskiego w 1918 r.; – wskazuje na mapie kraje ententy i państwa centralne; – wie, które państwa należały do obozu zwycięzców I wojny światowej; – wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej; – wie, co wydarzyło się w roku: 1914, 1917, 1918; – wie, kiedy Polska odzyskała niepodległość; – zna postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Włodzimierza Lenina, Woodrowa Wilsona; – wymienia polskie formacje zbrojne biorące udział w I wojnie światowej; – wie, gdzie odbyła się konferencja pokojowa; – zna, przynajmniej jedno postanowienie traktatu wersalskiego;
	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym zajmowała się Liga Narodów; – wymienia przykłady ilustrujące wpływ wojny na życie codzienne ludzi po jej zakończeniu; – wskazuje kino, telewizję i radio, jako narzędzia kultury masowej; – zna dwóch przywódców ZSRS; – wymienia, przynajmniej 3 cechy państwa totalitarnego; – rozumie i wyjaśnia skrót ZSRS; – wskazuje przywódcę faszystowskich Włoch; – wymienia, co najmniej trzy cechy państwa faszystowskiego; – wie, kto przejął władzę w Niemczech w 1933 r.; – wie, kiedy A. Hitler przejął władzę; – rozumie pojęcie III Rzeszy; – podaje, przynajmniej 2 przykłady świadczące o tym, że III Rzesza była państwem totalitarnym; – wymienia sojuszników III Rzeszy; – wskazuje ziemie zajęte przez III Rzeszę; – wymienia państwa totalitarne; – zna przywódców państw totalitarnych; – wymienia przynajmniej jedno postanowienie traktatu wersalskiego; – wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej; – wymienia powstania i wojny, które doprowadziły do ostatecznego kształtu granic państwa polskiego; – wie, kiedy uchwalono konstytucję marcową;

	<ul style="list-style-type: none"> – zna nazwisko pierwszego prezydenta II RP; – wie, kiedy doszło do przewrotu majowego; – rozumie pojęcie sanacja; – wymienia mniejszości narodowe w Polsce; – opisuje życie codzienne na wsi i w mieście w okresie międzywojennym; – wymienia, przynajmniej 3 dokonania gospodarcze II RP; – wie, jaki port został zbudowany w okresie międzywojennym; – wie, w jaki sposób walczono z analfabetyzmem; – wie, na czym polegał rozwój kultury masowej w Polsce międzywojennej – wymienia wrogów Polski; – wskazuje kraje, które były sojusznikami Polski; – wie, kiedy i jakie żądania wysunęła III Rzesza w stosunku do Polski; – wymienia powstania i wojny, który doprowadziły do ukształtowania się granic II RP; – wskazuje główne dokumenty ustrojowe; – zna postać J. Piłsudskiego.
<p>OCENA</p> <p>3</p>	<p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia pojęcia: legitymizm, równowaga sił, restauracja; zna postanowienia kongresu odnośnie do ziem polskich; wymienia uczestników kongresu; rozumie określenie „tańczący kongres”; wyjaśnia pojęcia: liberalizm, konserwatyzm;</p> <p>wymienia państwa, w których doszło do ruchów wolnościowych; wskazuje na mapie: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicję, Rzeczpospolitą Krakowską; opisuje sytuację polityczną Królestwa Polskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, do jakiej nielegalnej organizacji należał Adam Mickiewicz; – wie, kim byli i jaki cel stawiali sobie tzw. Kaliszanie; – wymienia pierwszego dyktatora powstania; opisuje wybuch powstania; – opisuje charakter działań wojennych w czasie powstania; – wskazuje miejsca największych bitew; – wskazuje na mapie tereny, na których rozgrywały się walki w okresie wojny polsko-rosyjskiej; wymienia – przywódców powstania; – – wymienia polskie obozy polityczne na emigracji; – rozumie, dlaczego największa liczba emigrantów osiadła we Francji;
	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia represje skierowane przeciw powstańcom i mieszkańcom Królestwa Polskiego po upadku powstania listopadowego; – opisuje położenie Polaków w zaborze pruskim; – zna postacie: Hipolita Cegielskiego, Edwarda Dembowskiego – zna postać Józefa Bema; – wie, czym był parlament frankfurcki; – zna cele, które stawiali sobie Węgrzy rozpoczynający powstanie – zna postać Józefa Bema; – wie, w których krajach Polacy brali udział w walkach w okresie Wiosny Ludów; – zna cele, które stawiali sobie Polacy biorący udział w walkach okresu Wiosny Ludów;

- opisuje rozwój gospodarczy i demograficzny przełomu XVIII i XIX w.;
- wskazuje kraje, w których następował najszybszy rozwój gospodarczy;
- ocenia wpływ wynalazków na życie codzienne;
- opisuje przebieg powstania listopadowego;
- wie, jakie zmiany przyniósł w Europie kongres wiedeński;
- charakteryzuje położenie Polaków pod trzema zaborami;
- zna postacie: Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldiego;
- omawia etapy jednoczenia Włoch;
- wskazuje państwa pokonane przez Królestwo Pruskie dążące do zjednoczenia Niemiec;
- wskazuje na mapie większe kraje, które weszły w skład cesarstwa niemieckiego;
- wskazuje na mapie Północ i Południe USA oraz opisuje różnice pomiędzy tymi obszarami;
- wie, kiedy rozgrywała się wojna secesyjna;
- opisuje politykę kolonizatorów wobec ludności kolonizowanych obszarów;
- wskazuje na mapie kolonie brytyjskie;
- opisuje zmiany, które w XIX stuleciu zaszły w funkcjonowaniu przemysłu i życiu społecznym;
- charakteryzuje społeczeństwo drugiej połowy XIX w.;
- przedstawia politykę kolonizatorów wobec kolonizowanych państw i obszarów;
- wie, na czym polegała tzw. odwilż posewastopolska;
- opisuje przebieg manifestacji patriotycznych;
- zna postać Aleksandra Wielopolskiego;
- przedstawia programy Białych i Czerwonych;
- wie, w jaki sposób rząd powstańczy próbował zachęcić chłopów do poparcia powstania;
- opisuje formy walki powstańczej;
- przedstawia represje carskie wobec Królestwa Polskiego po powstaniu styczniowym;
- wymienia formy rusyfikacji Polaków stosowane przez carat;
- podaje formy oporu Polaków wobec rusyfikacji;
- wymienia przejawy germanizacji w dziedzinach kultury, gospodarki i struktur społecznych;
- przedstawia formy oporu Polaków wobec germanizacji;
- opisuje walkę w obronie języka polskiego w zaborze pruskim;
- opisuje niemiecką kolonizację w zaborze pruskim;
- opowiada o funkcjonowaniu monarchii dualistycznej;
- wskazuje przejawy autonomii galicyjskiej w różnych dziedzinach
- opisuje przebieg powstania styczniowego;
- opisuje formy rusyfikacji i germanizacji;
- wie, w jaki sposób Polacy przeciwstawiali się polityce zaborców;
- uzasadnia trafność określenia „epoka stali, pary i węgla”;
- opisuje znaczenie osiągnięć technicznych: elektryczności, telefonu, samochodu;
- wie, dlaczego w XIX stuleciu wydłużyła się średnia długość życia;
- zna postacie: Thomasa Alvy Edisona, braci Lumière, Alexandra Grahama Bella
- opisuje życie codzienne w „pięknej epoce”;
- wymienia dziedziny życia społecznego, które rozwinęły się na przełomie XIX i XX w.;
- rozpoznaje dzieła reprezentujące secesję i impresjonizm;
- zna poglądy socjalistów i narodowców,

- wie, na czym polega sprawowanie władzy w monarchii konstytucyjnej i republice;
- opisuje proces kształtowania się świadomości narodowej Polaków;
- wymienia najważniejsze partie polityczne działające na ziemiach polskich i przedstawia główne punkty ich programów;
- wie, kiedy powstały Narodowa Demokracja i Polska Partia Socjalistyczna;
- dostrzega różnice programowe wewnątrz polskiego ruchu socjalistycznego;
- podaje formy walki o swobody w Rosji oraz na ziemiach polskich pod zaborem rosyjskim;
- opisuje strajki w Łodzi;
- wie, kiedy powstały trójprzymierze i trójporozumienie;
- podaje przyczyny napięć w stosunkach międzynarodowych w Europie na początku XX w.;
- opisuje orientacje prorosyjską i proaustriacką;
- opisuje działalność polskich organizacji paramilitarnych przed I wojną światową;
- wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej;
- opisuje wojnę pozycyjną;
- zna postać arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i wie, gdzie dokonano na niego zamachu;
- opisuje sposób przejęcia władzy w Rosji przez bolszewików;
- rozumie pojęcie obcej interwencji;
- wymienia państwa, które wysłały siły interwencyjne do Rosji;
- podaje cechy rządów Mikołaja II oraz rządów bolszewickich, dostrzega podstawowe różnice;
- wie, dlaczego I wojna światowa oznaczała dla Polaków konieczność udziału w bratobójczych walkach;
- opisuje działalność Legionów;
- wskazuje stanowisko zaborców wobec sprawy polskiej;
- omawia założenia orędzia Wilsona w sprawie polskiej;
- wie, kiedy i dlaczego USA przystąpiły do działań wojennych;
- omawia przebieg wojny w ostatnim roku jej trwania;
- wie, gdzie zostało podpisane zawieszenie broni;
- przedstawia sytuację w państwach zaborczych w chwili zakończenia I wojny światowej;
- wymienia miejsca, w których kształtowały się ośrodki władz niepodległej Polski;
- wie, dlaczego 11 listopada 1918 r. uważamy za dzień odzyskania niepodległości;
- opisuje przebieg I wojny światowej;
- charakteryzuje formy prowadzenia działań militarnych w okresie I wojny światowej;
- opisuje przemiany zachodzące w Rosji w 1917 r.;
- wie, w jakich okolicznościach doszło do odzyskania niepodległości przez Polskę;
- przedstawia zmiany w technice i sztuce wojennej, które zaszły w czasie I wojny światowej;
- wskazuje założycieli i państwa członkowskie Ligi Narodów;
- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego wobec Niemiec;
- wie, jakie państwa brały udział w konferencji pokojowej;
- rozumie pojęcie mały traktat wersalski;
- omawia sytuację Francji, Anglii i USA po zakończeniu wojny;
- rozumie pojęcia: katastrofizm, hiperinflacja;
- rozumie i wyjaśnia pojęcia: kolektywizacja, NEP, socjalizm;
- opowiada o traktowaniu obywateli przez władze ZSRS;

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegał totalitarny charakter państwa sowieckiego; – rozumie pojęcia: faszyzm, duce, czarne koszule; – opisuje życie w faszystowskich Włoszech; – zna datę dojścia faszystów do władzy we Włoszech; – rozumie pojęcia: nazizm, noc kryształowa, führer, Republika Weimarska, gestapo, ustawy norymberskie, pucz monachijski; – rozumie pojęcia: państwa osi, układ monachijski, Anschluss Austrii; – wie, kiedy doszło do układu monachijskiego, Anschlussu Austrii, powstania osi; – wie, kiedy wybuchła wojna polsko-bolszewicka, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie, zna ich rezultaty; – zna poglądy Dmowskiego i Piłsudskiego w sprawie polskich granic;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: Orlęta Lwowskie, Bitwa Warszawska, „cud nad Wisłą”, plebiscyt; – wymienia główne założenia konstytucji marcowej; – opisuje przewrót majowy i rządy sanacji; – wie, co zmieniła konstytucja kwietniowa; – rozumie, dlaczego J. Piłsudski stał się legendą; – zna postać Ignacego Mościckiego; – wskazuje na mapie rozmieszczenie mniejszości narodowych; – porównuje życie na wsi z życiem w mieście; – wymienia wyznania II Rzeczypospolitej; – zna działania E. Kwiatkowskiego i W. Grabskiego; – rozumie pojęcia: COP, hiperinflacja, wojna celna; – wymienia osiągnięcia Polaków na polu literatury, techniki, sportu, filmu; – zna koncepcję polityki zagranicznej J. Piłsudskiego; – wie, kiedy i z kim Polska podpisała traktaty; – wymienia prezydentów Polski; – porównuje główne założenia konstytucji marcowej z kwietniową; – wymienia najważniejsze osiągnięcia II RP na płaszczyźnie gospodarczej, naukowej, kulturalnej; – wymienia kraje, z którymi polska zawarła sojusze i traktaty.
--	---

<p>OCENA</p> <p>4</p>	<p>Uczeń: wskazuje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego i powołania Świętego Przymierza; rozumie znaczenie postanowień kongresu wiedeńskiego dla sytuacji Polaków; podaje przykłady obecności idei liberalizmu i konserwatyzmu w życiu politycznym Europy; opisuje rewolucję lipcową we Francji jako przykład dążeń liberalnych; charakteryzuje autonomię Królestwa Polskiego; opisuje rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; rozumie przyczyny ukształtowania się opozycji w Królestwie Polskim; wymienia twórców nielegalnej i legalnej opozycji w Królestwie Polskim i charakteryzuje jej cele;</p> <p>– charakteryzuje różne postawy Polaków wobec polityki Aleksandra I i Mikołaja I</p> <p>– analizuje przyczyny powstania;</p> <p>– rozróżnia postawy poszczególnych grup polskiego społeczeństwa wobec wybuchu powstania;</p> <p>– charakteryzuje różne postawy polskich polityków; wobec powstania i kwestii uwłaszczenia chłopów;</p> <p>– wskazuje przełomowy moment w działaniach wojennych; wymienia przyczyny ukształtowania się Wielkiej Emigracji; charakteryzuje programy polskich obozów politycznych na emigracji; dostrzega różnice w położeniu Polaków w trzech zaborach; podaje przyczyny powstania krakowskiego;</p> <p>–</p> <p>–</p> <p>–</p> <p>–</p> <p>– podaje przyczyny i skutki rabacji galicyjskiej;</p> <p>– omawia przyczyny wystąpień rewolucyjnych w Europie;</p> <p>– podaje skutki Wiosny Ludów;</p> <p>– opisuje przyczyny niepowodzenia wystąpień narodowowyzwoleńczych na ziemiach polskich;</p> <p>– wskazuje czynniki, które doprowadziły do wzrostu demograficznego;</p> <p>– wymienia przyczyny powstawania fabryk;</p> <p>– dostrzega skutki rozwoju komunikacji;</p> <p>– wskazuje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków uprzemysłowienia dla środowiska naturalnego;</p> <p>– dostrzega różnice w położeniu Polaków pod trzema zaborami i wskazuje przyczyny tych różnic;</p> <p>– wskazuje różnice w przyczynach wybuchu Wiosny Ludów w poszczególnych krajach europejskich;</p> <p>– omawia rolę Świętego Przymierza w Europie;</p> <p>– wskazuje konsekwencje wojny krymskiej;</p> <p>– wskazuje przyczyny zjednoczenia Włoch;</p>
	<p>– wie, jak doszło do włączenia terytorium Państwa Kościelnego do Królestwa Włoch oraz ograniczenia obszaru znajdującego się pod władzą papieża do Watykanu;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Prusy z Austrią i Francją;</p> <p>– uzasadnia, dlaczego Bismarcka nazywano ojcem zjednoczonych Niemiec;</p> <p>– wskazuje przyczyny różnic między Południem a Północą USA;</p> <p>– podaje przyczyny wybuchu wojny secesyjnej;</p> <p>– wymienia przyczyny zwycięstwa Północy w wojnie secesyjnej;</p> <p>– wskazuje punkt zwrotny w wojnie secesyjnej;</p> <p>– uzasadnia europejski wyścig o kolonie;</p> <p>– podaje przyczyny i skutki kolonializmu;</p>

- uzasadnia, że Wielka Brytania była mocarstwem kolonialnym;
- opisuje politykę USA na obszarze Chin;
- opisuje wpływ XIX--wiecznych przemian gospodarczych na funkcjonowanie systemów władzy oraz kształtowanie się nowych grup społecznych;
- wie, kiedy rozgrywała się wojna krymska;
- wyjaśnia cele manifestacji patriotycznych;
- przedstawia politykę Aleksandra Wielopolskiego;
- wyjaśnia genezę i znaczenie branki;
- opisuje dekret rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów;
- podaje przyczyny i skutki carskich represji wobec Polaków;
- podaje przyczyny klęski powstania styczniowego;
- opisuje postawy Polaków po powstaniu styczniowym;
- opisuje funkcjonowanie szkolnictwa zaboru rosyjskiego w okresie nasilonej rusyfikacji;
- przedstawia rolę Kościoła katolickiego w walce z germanizacją;
- opisuje wpływ polsko--niemieckiej walki ekonomicznej na rozwój gospodarki w Wielkopolsce;
- opowiada o wpływie autonomii na szkolnictwo i kulturę w Galicji;
- charakteryzuje życie polityczne w Galicji;
- przedstawia sytuację gospodarczą zaboru austriackiego;
- wskazuje przyczyny i skutki powstania styczniowego;
- charakteryzuje formy walki Polaków z germanizacją i rusyfikacją;
- wskazuje wpływ rozwoju nauk ścisłych na przemiany w technice i gospodarce;
- analizuje wpływ wynalazków na rozwój produkcji masowej i coraz większą dostępność różnych towarów;
- opisuje cechy charakterystyczne dzieł impresjonistycznych i secesyjnych;
- opisuje masowość kultury przełomu XIX i XX w.;
- dostrzega znaczenie konstytucji;
- zna twórców socjalizmu;
- rozumie przyczyny pojawienia się ruchu związkowego i socjalistycznego;
- wskazuje przyczyny ukształtowania się nowoczesnej świadomości Polaków ;
- wskazuje przyczyny powstawania partii o charakterze narodowym, ludowym i socjalistycznym;
- przedstawia poglądy najważniejszych przywódców polskich partii, ze szczególnym uwzględnieniem stosunku do dążeń niepodległościowych;
- przedstawia formy działalności polskich partii politycznych;
- podaje przyczyny wystąpień w Rosji i na ziemiach zaboru rosyjskiego;
- wskazuje skutki rewolucji dla Rosji i zaboru rosyjskiego;
- opisuje przyczyny powstania dwóch sojuszy wojskowych, charakteryzuje ich działania;
- podaje przyczyny nawiązania współpracy między Francją i Wielką Brytanią;
- wie, dlaczego doszło do konfliktów zbrojnych na Bałkanach;
- wskazuje przyczyny podziału społeczeństwa polskiego na dwie orientacje przed wybuchem I wojny światowej;
- charakteryzuje wpływ techniki wojennej na przebieg działań militarnych;
- uzasadnia światowy charakter działań wojennych w latach 1914–1917;
- podaje przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji;
- przedstawia poglądy Włodzimierza Lenina;
- podaje warunki zawarcia pokoju w Brześciu w 1918 r.;
- prezentuje postawy aktywistów i pasywistów;

	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie, dlaczego państwa zaborcze próbowały pozyskać przychylność Polaków; – omawia skutki militarne przystąpienia USA do wojny; – zna poglądy Woodrowa Wilsona odnośnie do problemu zakończenia wojny; – wymienia warunki, które Niemcy przyjęły w akcie zawieszenia broni; – zna postacie: Wincentego Witosa, Józefa Hallera, Ignacego Daszyńskiego, Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego i omawia ich wpływ na kształtowanie się polskich ośrodków władzy w 1918 r.; – zna postanowienia konferencji paryskiej odnośnie ziem polskich; – podaje przyczyny i skutki powstania dwóch bloków polityczno-militarnych na przełomie XIX i XX w.; – charakteryzuje postawy Polaków przed wybuchem I wojny światowej – przedstawia różne poglądy polityczne; – opisuje stosunek poszczególnych państw do sprawy polskiej w okresie I wojny światowej; – podaje przyczyny i skutki rewolucji lutowej oraz przewrotu bolszewickiego w Rosji – wymienia wszystkie postanowienia traktatu wersalskiego; – wskazuje na mapie państwa powstałe po zakończeniu I wojny światowej; – omawia wpływ wielkiego kryzysu na życie codzienne, wskazuje działania podjęte przez rządy, aby je minimalizować; – wyjaśnia, dlaczego przeprowadzano tzw. czystki w armii i władzach ZSRS; – wskazuje znaczenie łagrów dla rozwoju przemysłu w ZSRS; – podaje przyczyny objęcia władzy przez B. Mussoliniego; – wymienia reformy wprowadzone przez faszystów; – wskazuje przyczyny objęcia władzy przez A. Hitlera; – omawia politykę III Rzeszy wobec Żydów; – omawia politykę gospodarczą III Rzeszy; – omawia ekspansywną politykę Japonii; – zna postanowienia traktatów w Locarno i Rapallo; – wskazuje działania podjęte przez III Rzeszę, łamiące postanowienia traktatu wersalskiego; – opisuje życie codzienne w państwach totalitarnych; – wskazuje różnice pomiędzy państwami totalitarnymi; – omawia postanowienia traktatu wersalskiego; – wie, w jaki sposób Wilno znalazło się w granicach Polski; – przedstawia trójpodział władzy w konstytucji marcowej; – wie, jak przebiegały wybory na prezydenta; – podaje przyczyny przewrotu majowego; – uzasadnia, dlaczego rządy w Polsce po przewrocie majowym nazywano autorytarnymi; – omawia stosunki Polaków z mniejszościami narodowymi; – wskazuje działania II RP, których celem było podniesienie gospodarcze kraju; – wskazuje przejawy Wielkiego Kryzysu w Polsce; – zna nazwiska najwybitniejszych twórców dwudziestolecia międzywojennego; – wymienia dziedziny, w których Polska przodowała w nauce i technice; – wskazuje okoliczności podpisywania traktatów przez Polskę w okresie międzywojennym; – wie, w jakich okolicznościach Polska zajęła Zaolzie; – wie, co zawierał traktat Ribbentrop-Mołotow; – wskazuje trudności Polski po zaborach na różnych płaszczyznach, podaje sposoby jakimi władze II RP z nimi walczyły;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje działania, które wzmocniły Polskę gospodarczo; – opisuje zamach majowy i zmiany, które po nim zaszły; – opisuje sytuację międzynarodową Polski.
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje okres napoleoński i epokę restauracji; – wskazuje rolę Świętego Przymierza dla utrzymania porządku w Europie; opisuje postawy liberalne i konserwatywne we współczesnym świecie; – rozumie znaczenie oświaty, kultury i gospodarki dla utrzymania polskości w zaborze rosyjskim;

	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie różnice między celami politycznymi różnych nurtów opozycji w Królestwie Polskim; – wskazuje międzynarodowe uwarunkowania wybuchu powstania; – analizuje stosunek Chłopskiego do powstania i rozumie wpływ poglądów dyktatora na podjęte przez niego decyzje; – wyjaśnia przyczyny upadku powstania; – rozumie zróżnicowane podejście rządów i społeczeństw krajów Europy do polskich emigrantów; – porównuje poglądy polskich emigrantów (dostrzega i wskazuje różnice); – rozumie, dlaczego niektóre dzieła polskiej kultury mogły zostać upublicznione jedynie na emigracji, a nie w kraju pod zaborami; – omawia wpływ powstań na politykę państw zaborczych wobec Polaków i na stosunki między zaborcami; – wyjaśnia różnice w sytuacji Polaków żyjących pod trzema zaborami; – rozumie manipulację władz austriackich prowadzącą do rzezi galicyjskiej; – rozumie przyczyny niepowodzenia powstania z 1846 r.; – dostrzega i opisuje różnice między przyczynami Wiosny Ludów na różnych obszarach europejskich; – wyjaśnia, dlaczego wystąpienia nie objęły Rosji; – wyjaśnia, dlaczego wystąpienia nie objęły ziem polskich pod zaborem rosyjskim; – dostrzega wpływ idei romantyzmu na wystąpienia narodowowyzwoleńcze okresu Wiosny Ludów; – rozumie znaczenie wprowadzania maszyn dla rozwoju gospodarczego i demograficznego; – porównuje gospodarkę europejską XVIII i XIX w.; – omawia znaczenie rewolucji przemysłowej dla pozycji i rozwoju wybranych państw; – dostrzega i wyjaśnia rolę postanowień kongresu wiedeńskiego w historii Europy XIX w.; – rozumie wpływ ideologii romantyzmu na dążenia wolnościowe w Europie pierwszej połowy XIX w.; – rozumie konsekwencje wojny krymskiej dla Rosji i Zjednoczenia Włoch; – uzasadnia, dlaczego Piemont stał się liderem zjednoczenia Włoch; – rozumie, dlaczego Francja stała się sojusznikiem Piemontu; – wyjaśnia, dlaczego właśnie Prusy stały się państwem, które zjednoczyło Niemcy; – wyjaśnia przyczyny niechętnego stosunku Francji do procesu jednoczenia Niemiec; – rozumie znaczenie warunków pokoju między Francją a Prusami (1871 r.) dla dalszego rozwoju Niemiec; – uzasadnia wpływ wojny secesyjnej na rozwój USA; – wyjaśnia, dlaczego pod koniec XIX w. USA stały się mocarstwem; – analizuje pozytywne i negatywne skutki kolonializmu;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia przyczyny, dla których Niemcy późno włączyły się w wyścig o kolonie; – analizuje przyczyny i skutki kolonializmu dla kolonizowanych i kolonizatorów – ocenia działania Wielopolskiego; – wyjaśnia genezę różnic w poglądach polskich ugrupowań politycznych w Królestwie Kongresowym; – analizuje znaczenie dekretu rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów; – porównuje walki z okresu dwóch powstań – listopadowego i styczniowego; – przedstawia znaczenie działalności Romualda Traugutta jako dyktatora powstania; – rozumie znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w kulturze polskiej; – rozumie znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w społeczeństwie zaboru rosyjskiego; – dostrzega wpływ zjednoczenia Niemiec na politykę władz pruskich wobec Polaków; – porównuje sytuację Polaków w zaborze pruskim i rosyjskim w dziedzinach gospodarki i kultury; – dostrzega wpływ germanizacji na kształtowanie postaw Polaków w Wielkopolsce; – wskazuje polityczne aspekty wprowadzenia autonomii w Galicji; – opisuje konflikty narodowościowe w Galicji; – opisuje wpływ zaborów na kształtowanie się nowoczesnego narodu polskiego; – porównuje położenie Polaków w trzech zaborach, biorąc pod uwagę życie kulturalne, polityczne i gospodarcze;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia prymat Niemiec i USA w gospodarce światowej początku XX w.; – dostrzega wpływ przemian polityczno-gospodarczych na tematykę dzieł literackich; – analizuje wpływ rozwoju kina, fotografii i prasy na kształtowanie się nowych poglądów, wymianę myśli; – dostrzega wpływ przemian w gospodarce na sposoby sprawowania władzy; – wyjaśnia na czym polegało kształtowanie się nowoczesnej świadomości Polaków; – potrafi wskazać specyfikę polskich ruchów politycznych na tle światowym; – wskazuje dzisiejsze polskie partie polityczne, które odwołują się do tradycji ugrupowań powstałych na przełomie XIX i XX w.; – omawia związek między rewolucją 1905 r. w Rosji a rewolucją na ziemiach polskich, dostrzega powiązania; – wskazuje różne cele uczestników rewolucji i tłumaczy różnice pomiędzy nimi; – analizuje i omawia działania, dzięki którym Niemcy stały się najsilniejszym państwem w Europie; – omawia znaczenie polskich organizacji paramilitarnych; – uzasadnia poparcie udzielone zaborcom przez Dmowskiego i Piłsudskiego; – opisuje wpływ położenia geograficznego Niemiec na ich sytuację strategiczną; – opisuje metody sprawowania władzy przez Mikołaja II, Rząd Tymczasowy oraz bolszewików; – rozumie znaczenie rewolucji rosyjskiej dla przebiegu I wojny światowej; – podaje przyczyny interwencji państw zachodnich w Rosji; – rozumie znaczenie <i>Aktu 5 listopada</i> oraz orędzia prezydenta Wilsona dla sytuacji Polaków; – wyjaśnia rolę USA w pokonaniu państw centralnych; – rozumie znaczenie klęski państw centralnych dla sprawy polskiej; – omawia wpływ sytuacji międzynarodowej na możliwości odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r – analizuje wpływ sytuacji międzynarodowej na odzyskanie niepodległości przez Polskę; – przedstawia bezpośrednie i pośrednie przyczyny wybuchu I wojny światowej;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zmiany polityczne, które zaszły w Rosji w wyniku rewolucji lutowej i przewrotu bolszewickiego; – dostrzega i omawia różne cele państw biorących udział w konferencji pokojowej; – wskazuje skutki podpisania i niepodpisania małego traktatu wersalskiego; – wskazuje przyczyny i skutki wielkich kryzysów gospodarczych, dostrzega ich powiązanie z polityką wewnętrzną państwa; – analizuje wprowadzenie kultu jednostki i jego znaczenie dla utrzymania władzy w ZSRS; – porównuje państwo demokratyczne z totalitarnym; – omawia znaczenie traktatów laterańskich; – omawia znaczenie postanowień traktatu wersalskiego wobec Niemiec dla powstania i sukcesu NSDAP; – wskazuje przyczyny niechęci nazistów wobec Żydów; – wskazuje przyczyny agresywnej polityki Japonii i III Rzeszy; – omawia politykę zachodniej Europy w stosunku do III Rzeszy; – omawia przyczyny przejścia władzy przez A. Hitlera, B. Mussoliniego; – analizuje przyczyny i skutki kryzysu gospodarczego; – analizuje i wymienia przyczyny narodzin sojuszu państw osi; – opisuje politykę zagraniczną i łamanie postanowień traktatu wersalskiego przez III Rzeszę; – przedstawia przyczyny i skutki powstań oraz plebiscytów; – rozumie znaczenie wojny z bolszewikami dla kształtowania się granicy wschodniej; – analizuje konsekwencje istnienia wielu partii i mniejszości narodowych w sejmie; – rozumie przyczyny zamordowania pierwszego prezydenta; – analizuje przyczyny polityczne, które doprowadziły do sięgnięcia po władzę przez J. Piłsudskiego i jego obóz; – omawia politykę państwa wobec mniejszości; – dostrzega wpływ Wielkiego Kryzysu na świecie na polską gospodarkę; – przedstawia znaczenie COP, wojny celnej i Gdyni dla funkcjonowania polskiej gospodarki; – rozumie przyczyny rozwoju kultury masowej i jej znaczenie dla młodego państwa
	<p>polskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia polską politykę wobec III Rzeszy i ZSRS, dostrzega jej międzynarodowy kontekst; – podaje przyczyny i skutki powstań i wojny bolszewickiej; – ocenia osiągnięcia II RP; – podaje cechy polskiego państwa autorytarnego.

OCENA

6

- Uczeń: uzasadnia, że kongres wiedeński był triumfem konserwatyzmu;
- opisuje walkę idei liberalnych z konserwatywnymi na przykładzie pierwszej połowy XIX w.; opisuje i analizuje różne postawy -Polaków w zaborze rosyjskim, potrafi podać ich
 - genezę;
 - analizuje wpływ różnych postaw dyktatorów powstania na jego losy;
 - rozumie i przedstawia długofalowe skutki różnej polityki zaborców wobec Polaków;
 - porównuje polską Wiosnę Ludów z europejską;
 - dostrzega zmiany w celach stawianych sobie przez Polaków, analizuje politykę zaborców;
 - analizuje długofalowe skutki rewolucji przemysłowej;
 - porównuje rolę Garibaldiiego i Caovura w Zjednoczeniu Włoch;
 - uzasadnia dlaczego zjednoczenie Niemiec zakłóciło równowagę europejską;
 - wskazuje trwające do dziś konsekwencje amerykańskiego niewolnictwa oraz wojny secesyjnej;
 - rozumie i analizuje konsekwencje wyścigu o zdobycie jak najcenniejszych obszarów kolonialnych;
 - dostrzega i przedstawia skutki kolonializmu we współczesnym świecie; rozumie wpływ stosunków międzynarodowych na sytuację
 - Królestwa Polskiego; uzasadnia carską politykę wobec Polaków po powstaniu;
 - omawia wpływ sytuacji międzynarodowej Austrii na wprowadzenie autonomii;
 -
 - rozumie wpływ stosunków międzynarodowych na sytuację Królestwa Polskiego, Wielkopolski i Galicji;
 - dostrzega współczesne konsekwencje powstania potęg przemysłowych na przełomie XIX i XX w.;
 - wskazuje źródła przemian obyczajowych;
 - analizuje wpływ ideologii narodowej na wydarzenia w Europie w II poł. XIX w.;
 - wskazuje genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoświatowymi;
 - wskazuje genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoświatowymi;
 - rozumie założenia polityki Bismarcka wobec Francji;
 - omawia konsekwencje różnego podejścia do kwestii odzyskania niepodległości przez Polskę;
 - wskazuje wpływ nowych rodzajów broni na przebieg działań wojennych;
 - analizuje zmiany w Rosji spowodowane rewolucją;
 - analizuje wpływ sytuacji międzynarodowej na sprawę polską w okresie I wojny światowej;
 - omawia przyczyny klęski państw centralnych, wskazuje czynniki militarne, gospodarcze i demograficzne;
 - analizuje postawy Polaków i sposób wykorzystania sytuacji międzynarodowej do odzyskania niepodległości przez Polskę;
 - rozumie wpływ interesów państw Europy Zachodniej na postanowienia konferencji odnośnie ziem polskich;
 - przedstawia długofalowe skutki postanowień traktatu wersalskiego;
 - wyjaśnia wpływ wielkiej wojny na powstawanie nowych kierunków w sztuce i rozwój kultury masowej;
 - analizuje wpływ kolektywizacji i industrializacji na życie codzienne obywateli ZSRS;
 - analizuje rolę propagandy w sukcesie partii faszystowskiej;

	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje rolę propagandy w sukcesie A. Hitlera; – omawia przyczyny polityki państw zachodnich w stosunku do III Rzeszy i jej skutki;
	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i proces kształtowania się sojuszu III Rzesza – Włochy-Japonia; – dostrzega wpływ postanowień traktatu wersalskiego na zmiany polityczne w Europie i politykę Niemiec; – analizuje przyczyny polityki państw zachodnich wobec III Rzeszy; – rozumie, dlaczego Bitwa Warszawska, jest jedną z bitew, które decydowały o losach Europy; – omawia wady i zalety sceny politycznej Polski w pierwszej połowie lat 20. XX w.; – porównuje konstytucje marcową i kwietniową, analizuje przyczyny zmian w konstytucji kwietniowej; – podaje genezę konfliktów religijnych i narodowościowych w II RP; – wskazuje na negatywne współczesne skutki budowy COP; – analizuje dokonania Polaków na polu nauki i techniki oraz ich znaczenie dla gospodarki i obronności kraju; – ocenia polską politykę zagraniczną wobec Czechosłowacji i Litwy, wskazuje jej konsekwencje; – ocenia koncepcję polityki zagranicznej J. Piłsudskiego; – analizuje znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów Polski i Europy; – analizuje i ocenia polską politykę zagraniczną.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 8

OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: 1 września 1939 r., 17 września 1939 r.; zna postaci Polaków związanych z wojną obronną 1939 r.; zna daty: 1940 r., 1941 r.; – wymienia podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941; – zna daty: styczeń 1942 r., kwiecień 1943 r.; zna postaci: Irena Sendlerowa, Jan Karski, Janusz Korczak, Mordechaj Anielewicz; zna daty: sierpień 1941 r., czerwiec 1942 r., listopad 1943 r., 6 czerwca 1944 r.; zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, Bernard Montgomery, Dwight Eisenhower; – zna daty: 8 maja 1945 r., 6 sierpnia 1945 r., 2 września 1945 r.; zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, marszałkowie sowieccy Koniew i Żukow; – zna daty ważnych wydarzeń związanych z II wojną światową; zna postaci odgrywające kluczowe role podczas II wojny światowej; – zna daty: 1939 r., 1945 r.; zna postać Hansa Franka; – wymienia miejsca zbrodni hitlerowskich; – – – wymienia najstraszniejsze katownie nazistowskie; – wymienia ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo; – zna datę 1940 r.; – zna postaci: Janina Antonina Lewandowska, Stalin; – wymienia miejsca masowych egzekucji polskich oficerów;
------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: 30 lipca 1941 r., kwiecień 1943 r.; – zna postaci: Władysław Raczkiewicz, Władysław Sikorski, Iwan Majski, Stanisław Mikołajczyk, Tomasz Arciszewski, Kazimierz Sosnkowski, Tadeusz Komorowski, Władysław Anders, Stanisław Sosabowski, Stanisław Maczek, Stanisław Skalski; – wymienia członków rządu wymienia miejsca ważniejszych bitew stoczonych przez polskie oddziały po stronie aliantów; – zna datę 14 lutego 1942 r.; – zna postaci: Jan Bytnar, Tadeusz Zawadzki, Henryk Dobrzański, Cyryl Ratajski, Jan Piekalkiewicz, Jan Stanisław Jankowski, Stefan Grot-Rowecki, Michał Karaszewicz-
--	--

	<p>Tokarzewski, Witold Pilecki, Jan Piwnik, Jan Nowak-Jeziorański, Elżbieta Zawacka;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze ugrupowania polityczne działające w warunkach konspiracyjnych; – zna datę 1944 r.; – zna postaci: Stepan Bandera, Wanda Wasilewska, Zygmunt Berling; – zna daty: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r.; – zna postaci: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, płk. Antoni Monter-Chruściel, Jan Stanisław Jankowski, gen. Erich von dem Bach; – zna daty związane z ważnym wydarzeniami z dziejów Polski w okresie II wojny światowej; – zna postaci: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, płk. Antoni Monter-Chruściel, Jan Stanisław Jankowski, Janina Antonina Lewandowska, Władysław Raczkiewicz, Władysław Sikorski, Iwan Majski, Stanisław Mikołajczyk, Tomasz Arciszewski, Kazimierz Sosnkowski, Tadeusz Komorowski, Władysław Anders Stanisław Sosabowski, Stanisław Maczek, Stanisław Skalski, Jan Bytnar, Tadeusz Zawadzki; – Henryk Dobrzański, Cyryl Ratajski, Jan Piekalkiewicz, Jan Stanisław Jankowski, Stefan Grot-Rowecki, Michał Karaszewicz-Tokarzewski, Witold Pilecki, Jan Piwnik, Jan Nowak-Jeziorański, Elżbieta Zawacka, Stepan Bandera, Wanda Wasilewska, Zygmunt Berling, Stalin, gen. Erich von dem Bach, Hans Frank; – wymienia polskie okręty wojenne biorące udział w II wojnie światowej oraz zna ich osiągnięcia; – zna datę 1945 r.; – wie, jak zostały ukarane osoby odpowiedzialne za zbrodnie wojenne; – umie wskazać skutki II wojny światowej; – zna daty: 1949 r., 1950–1953; – zna postaci: Henry Truman, Konrad Adenauer, George C. Marshall; – podaje nazwy sojuszu wojskowego, który łączyły Stany Zjednoczone i ich partnerów oraz sojuszu łączącego ZSRS i kraje mu podporządkowane; – wie, które ziemie należały do II RP, lecz nie znalazły się w powojennych granicach Polski, oraz potrafi wskazać je na mapie; – wymienia podstawowe problemy życia codziennego, z jakimi spotykali się Polacy tuż po zakończeniu wojny; – zna daty: 1945 r., 1946 r., 1947 r.; – zna postaci: Stanisław Mikołajczyk, Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski, Józef Cyrankiewicz; – wymienia główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów; – zna postaci: Stefan Wyszyński, Jan Nowak-Jeziorański, Hieronim Dekutowski „Zapora”, Danuta Siedzikówna „Inka”, Jan Rodowicz „Anoda”, Witold Pilecki; – zna datę 1952 r.; – zna postaci: August Emil Fieldorf „Nil”, Konstanty Rokossowski, Bolesław Bierut, Aleksander Zawadzki, Józef Cyrankiewicz;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: 1953 r., 1956 r., 1968 r.; – zna postaci: Nikita Chruszczow, Imre Nagy, Aleksander Dubczek; – wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r.; – zna daty: 1949 r., 1950 r., 1953 r., 1956 r., 1968 r.; – zna postaci: Henry Truman, Konrad Adenauer, George C. Marshall, Nikita Chruszczow, Imre Nagy, Aleksander Dubczek, Stanisław Mikołajczyk, Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski, Józef Cyrankiewicz, Stefan Wyszyński, Jan Nowak-Jeziorański, Hieronim Dekutowski „Zapora”, Danuta Siedzikówna „Inka”, Jan Rodowicz „Anoda”, Witold Pilecki, August Emil Fieldorf „Nil”, Konstanty Rokossowski, Aleksander Zawadzki; – wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r.; – zna datę 1960 r.; – zna postaci: Mahatma Gandhi, Nelson Mandela; – umie wskazać przyczyny dekolonizacji; – wymienia państwa będące potęgami kolonialnymi;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty 1948 r., 1993 r.; – zna postaci: Jasir Arafat, Icchak Rabin; – zna daty: 1959 r., 1962 r.; – zna postaci: Fidel Castro, Nikita Chruszczow; – wymienia przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie; – zna daty: 1949 r., 1959 r., 1966–1976; – zna postać Mao Zedonga; – umie wskazać na mapie Chiny i Japonię; – zna daty: 1951 r., 1957 r., 1993 r., 2004 r.; – zna postaci: Jean Monnet, Konrad Adenauer, Robert Schuman; – wymienia główne organy UE i ich funkcje oraz podaje przyczyny jej powstania; – zna datę 1968 r.; – zna postać Elvisa Presleya; – zna zespół The Beatles; – wymienia postanowienia Soboru Watykańskiego II; – zna daty: 1948 r., 1949 r., 1951 r., 1957 r., 1959 r., 1960 r., 1962 r., 1966–1976, 1968 r., 1993 r., 2004 r.; – zna postaci: Mahatma Gandhi, Nelson Mandela, Jasir Arafat, Icchak Rabin, Jean Monnet, Konrad Adenauer, Robert Schuman, Fidel Castro, Nikita Chruszczow, Mao Zedong; – umie wskazać przyczyny dekolonizacji; – zna datę 1956 r.; – zna postaci: Władysław Gomułka, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab; – wymienia zjawiska świadczące o odwilży w Polsce; – zna daty: 1965 r., 1966 r.; – zna postać Stefana Wyszyńskiego; – zna daty: 1968 r., 1970 r.; – zna postaci: Zbigniew Godlewski, Edward Gierek, Stefan Kisielewski; – zna datę 1976 r.; – zna postaci: Edward Gierek, Kazimierz Górski, Ryszard Szurkowski, Wojciech Fibak, Irena Szewińska, Mirosław Hermaszewski; – zna daty: 1978 r., 1979 r.; – zna postaci czołowych opozycjonistów;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady twórców ograniczanych przez cenzurę; – wymienia metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów – zna daty: 1980 r., 1981 r.; – zna postaci: Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Leonid Breżniew, Ryszard Kukliński; – zna daty: 13 grudnia 1981 r., 1983 r.; – zna postaci: Wojciech Jaruzelski, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Bogdan Borusewicz, Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk, Czesław Kiszcak; – wymienia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego; – zna daty: 1956 r., 1965 r., 1966 r., 1968 r., 1970 r., 1976 r., 1978 r., 1979 r., 1980 r., 13 grudnia 1981 r., 1983 r.; – zna postaci: Stefan Wyszyński, Wiesław Gomułka, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab, Zbigniew Godlewski, Edward Gierek; – Stefan Kisielewski, Kazimierz Górski, Ryszard Szurkowski, Wojciech Fibak, Irena Szewińska, Mirosław Hermaszewski, Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz i inni czołowi opozycjoniści, Leonid Breżniew, Ryszard Kukliński, Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk; – wymienia zjawiska świadczące o odwilży w Polsce; – wymienia przykłady działań opozycji i metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów; – wymienia główne obszary działalności NSZZ „Solidarność” w Polsce; – zna daty: 1985 r., 1986 r.; – zna postaci: Leonid Breżniew, Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan; – zna daty: czerwiec 1989 r., 1990 r.;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – zna postaci: Ryszard Kaczorowski, Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Adam Michnik, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Aleksander Kwaśniewski, – zna datę 1989 r.; – zna postaci: Václav Havel, Nicolae Ceaușescu; – zna daty: 1991 r., 1992–1995; – zna postać Michaiła Gorbaczowa; – zna daty: 1990 r., 1991 r., 1997 r.; – zna postaci: Jan Olszewski, Aleksander Kwaśniewski, Lech Wałęsa, Hanna Suchocka, Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński; – zna datę 1989 r.; – zna postaci: Leszek Balcerowicz, Wisława Szymborska, Andrzej Wajda, Roman Polański, Krzysztof Kieślowski; – podaje przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r.; – zna daty: 1999 r., 2004 r.; – zna postaci: Jan Nowak-Jeziorański, Zbigniew Brzeziński; – wymienia sąsiadów III RP; – zna daty: 1985 r., 1986 r., 1989 r., 1990 r., 1991 r., 1992 r., 1995 r., 1997 r., 1999 r., 2004 r.; – zna postaci: Leonid Breżniew, Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan, Václav Havel, Nicolae Ceaușescu, Ryszard Kaczorowski, Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Adam Michnik, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller, Jan Olszewski, Hanna Suchocka, Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński, Leszek Balcerowicz, Wisława Szymborska, Andrzej Wajda, Roman Polański, Krzysztof Kieślowski, Jan Nowak-Jeziorański, – wymienia sąsiadów III RP; – wymienia najważniejsze osoby biorące udział w obradach okrągłego stołu i główne postanowienia podjęte podczas obrad;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS na początku lat 80.
<p>OCENA</p> <p>3</p>	<p>Uczeń: wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny</p> <ul style="list-style-type: none"> obronnej; rozumie pojęcie wojna obronna; zna pojęcia: plan „Barbarossa”, dziwna wojna, wojna zimowa, bitwa o Atlantyk; opisuje przebieg ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej; opisuje okoliczności wojny zimowej i przyłączenia nowych terenów przez ZSRS; omawia przebieg bitwy o Anglię; omawia przebieg konfliktu na kontynencie afrykańskim; rozumie pojęcia: pacyfikacja, kolaboracja, dywersja, sabotaż, Holokaust, obóz zagłady, obóz koncentracyjny, eksterminacja, getto, Żegota, ŻOB, łapanka; rozumie pojęcia: alianci, drugi front, kamikaze; wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny; wymienia postanowienia konferencji teherańskiej; rozumie pojęcie kapitulacja; wie, co wydarzyło się w Hiroszimie i Nagasaki; wymienia przyczyny klęski państw osi; posługuje się pojęciami odnoszącymi się do wydarzeń z lat 1939–45; wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny; wymienia postanowienia konferencji teherańskiej, jałtańskiej i poczdamskiej; rozumie pojęcia: folkslista, akcja „AB”, pacyfikacja, gestapo, wysiedlenia, wywłaszczenie, okupacja; opisuje życie codzienne Polaków w czasach okupacji; rozumie pojęcia: zbrodnia katyńska, łagier, zsyłka, deportacja; wymienia cele i metody sowieckiej polityki okupacyjnej; rozumie pojęcia: Rada Narodowa, dywizjon, brygada; wskazuje na mapie ważniejsze miejsca bitew;
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia członków rządu polskiego na uchodźstwie; rozumie pojęcia: Szare Szeregi, akcja „N”, Delegat Rządu na Kraj, V-2, cichociemni; rozwija skróty: ZWZ, SZP, AK, BCh; omawia metody oporu, które stosowali Polacy wobec niemieckiego okupanta; opisuje strukturę Polskiego Państwa Podziemnego; rozumie pojęcie zbrodni wołyńskiej; rozwija skróty: PPR, GL, AL, KRN, PKWN; omawia okoliczności powstania 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki; wymienia powody konfliktu polsko--ukraińskiego w Małopolsce Wschodniej; rozumie pojęcia: plan „Burza”, godzina „W”; omawia zbrodnie nazistowskie dokonane na ludności cywilnej i żołnierzach polskich w trakcie powstania i po jego zakończeniu; rozumie pojęcia: zbrodnia katyńska, zbrodnia wołyńska, łagier, zsyłka, deportacja, plan „Burza”, godzina „W”, folkslista, akcja „AB”, pacyfikacja, gestapo, wysiedlenia, wywłaszczenie, okupacja, Rada Narodowa, dywizjon, brygada, Szare Szeregi, akcja „N”, Delegat Rządu na Kraj, V-2, cichociemni; rozwija skróty: ZWZ, SZP, AK, BCh, PPR, GL, AL, KRN, PKWN;

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne polskie formacje zbrojne, które walczyły z Niemcami po stronie aliantów, miejsca ważniejszych bitew stoczonych przez polskie oddziały po stronie aliantów oraz najważniejsze polskie ugrupowania polityczne działające w warunkach konspiracyjnych; – wymienia państwa odgrywające kluczową rolę w Radzie Bezpieczeństwa ONZ; – opisuje warunki, w jakich żyli ludzie w Europie po zakończeniu wojny; – wie, co oznaczają skróty: NATO, RWPG, RFN, NRD; – rozumie pojęcia: doktryna powstrzymywania, plan Marshalla, żelazna kurtyna, Układ Warszawski, wyścig zbrojeń, zimna wojna, imperializm, propaganda, blok wschodni, blok zachodni, blokada Berlina; – opisuje okoliczności rozpadu koalicji antyhitlerowskiej; – umie wymienić skutki II wojny światowej dla ziem polskich; – rozumie pojęcia: repatriacja, terytorium pojałtańskie, nacjonalizacja, bitwa o handel; – wymienia czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce; – rozumie pojęcia: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), bezpieczeństwa, proces szesnastu, Ludowe Wojsko Polskie, obława augustowska, referendum, PSL, PZPR; – wyjaśnia, w jaki sposób Polacy starali się nie dopuścić do przejścia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów; – wyjaśnia, w jaki sposób komuniści zapewnili sobie pełnię władzy; – rozumie pojęcia: Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa, amnestia; – omawia rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej; – rozumie pojęcia: stalinizm, procesy pokazowe, bezpieczeństwa, indoktrynacja, propaganda, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja; – wyjaśnia, czym był system totalitarny; – wyjaśnia, w jakim celu rządzący stosowali propagandę i indoktrynowali młodzież; – rozumie pojęcia: inwigilacja, sowietyzacja, destalinizacja, odwilż, Praska Wiosna; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa; – rozumie pojęcia: ONZ, zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości, inwigilacja, NATO, RWPG, RFN, NRD, sowietyzacja, destalinizacja, odwilż, Praska Wiosna, doktryna powstrzymywania, plan Marshalla, żelazna kurtyna, Układ Warszawski, wyścig zbrojeń, zimna wojna, imperializm, propaganda, blok wschodni, blok zachodni, blokada Berlina, repatriacja, terytorium pojałtańskie, nacjonalizacja, bitwa o handel, Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), bezpieczeństwa, proces szesnastu, Ludowe Wojsko Polskie, obława augustowska; referendum, PSL, PZPR, stalinizm, procesy pokazowe, bezpieczeństwa, indoktrynacja, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja; – rozumie pojęcia: dekolonizacja, apartheid, rasizm, Rok Afryki, Organizacja Jedności Afrykańskiej;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jakim celu powstała Organizacja Jedności Afrykańskiej; – rozumie pojęcia: syjonizm, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), autonomia; – wymienia przyczyny powstania syjonizmu; – wyjaśnia, dlaczego Palestyna jest zaliczana do najbardziej zapalnych regionów Bliskiego Wschodu; – rozumie pojęcia: odprężenie, kryzys kubański, mur berliński; – opisuje formy rywalizacji wielkich mocarstw w okresie zimnej wojny; – rozumie pojęcia: Kuomintang, ChRL, maoizm, wielki skok, rewolucja kulturalna, Tiananmen, azjatycki tygrys; – wymienia etapy powstawania UE; – wyjaśnia skróty UE i EWWiS;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest wspólny rynek i co jest podstawowym celem działalności UE; – rozumie pojęcia: państwo opiekuńcze, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo informacyjne, ruch hipisowski, punk, rock and roll, feminizm, kraje Trzeciego Świata, internet, amerykańizacja, globalizacja, Sobór Watykański II, laicyzacja; – rozumie pojęcia: dekolonizacja, apartheid, rasizm, Rok Afryki, Organizacja Jedności Afrykańskiej, syjonizm, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), autonomia, odprężenie, kryzys kubański, mur berliński, Kuomintang, ChRL, maoizm, wielki skok, rewolucja kulturalna, Tiananmen, azjatycki tygrys, UE, wspólny rynek UE, EWWiS, państwo opiekuńcze, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo informacyjne, ruch hipisowski, punk, rock and roll, feminizm, kraje Trzeciego Świata, internet, amerykańizacja, globalizacja, Sobór Watykański II, laicyzacja; – wyjaśnia, czym było i jak się przejawiało odprężenie w stosunkach międzynarodowych; – rozumie pojęcia: odwilż, mała stabilizacja, poznański czerwiec, rehabilitacja, aparat partyjny, ZOMO, SB, list otwarty, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, Układ Warszawski; – rozumie pojęcia: odwilż, Milenium, Tysiąclecie; – opisuje przejawy złagodzenia polityki antykościelnej w czasach odwilży; – rozumie pojęcie polityka antysyjonistyczna; – wymienia zmiany, które nastąpiły w życiu codziennym Polaków w czasach rządów Gierka; – wyjaśnia, na czym opierała się polityka gospodarcza Polski za rządów Gierka; – opisuje sukcesy sportowe Polaków w okresie PRL; – rozumie pojęcia: cenzura, bibuła, drugi obieg, KOR, WZZ; – omawia, w jaki sposób starano się łamać monopol wydawniczy władzy; – rozumie pojęcia: MKS, NSZZ „Solidarność”, porozumienia sierpniowe; – rozumie pojęcia: internowanie, stan wojenny, sankcje gospodarcze, pacyfikacja; – omawia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego; – omawia wydarzenia związane z pacyfikacją kopalni „Wujek”; – rozumie pojęcia: odwilż, Milenium, Tysiąclecie, mała stabilizacja, poznański czerwiec, rehabilitacja, aparat partyjny, ZOMO, SB, list otwarty, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, Układ Warszawski, cenzura, bibuła, drugi obieg, KOR, WZZ, MKS, NSZZ „Solidarność”, porozumienia sierpniowe, internowanie, stan wojenny, sankcje gospodarcze, pacyfikacja; – opisuje przejawy złagodzenia polityki antykościelnej w czasach odwilży; – omawia, na czym polegało zaostrzenie polityki władz wobec Kościoła na początku lat 60; – omawia najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego; – rozumie pojęcia: mudżahedin, wyścig zbrojeń, głośność, pierestrojka; – wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS na początku lat 80; – rozumie pojęcia: okrągły stół, wybory powszechne; – omawia okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole; – wymienia najważniejsze osoby biorące udział w obradach okrągłego stołu;
	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja; – wymienia najważniejsze wydarzenia związane z okresem Jesieni Narodów; – rozumie pojęcie aksamitnego rozvodu; – wymienia główne przyczyny, dla których doszło do zmian geopolitycznych na mapie Europy; – rozumie pojęcia: lustracja, SLD, PSL, PiS, PO;

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze zmiany wprowadzone przez rząd Tadeusza Mazowieckiego; – rozumie pojęcia: gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, inflacja; – wyjaśnia, na czym polegał plan Balcerowicza; – wskazuje trudności, jakie pojawiły się w trakcie realizacji planu Balcerowicza; – rozumie pojęcia: Trójkąt Weimarski; Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka; – rozumie pojęcia: mudżahedin, wyścig zbrojeń, głośność, pierestrojka, Jesień Narodów, aksamitna rewolucja, aksamitny rozwód, lustracja, gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, inflacja, okrągły stół, wybory powszechne, Trójkąt Weimarski; Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka, SLD, PSL, PiS, PO; – wyjaśnia, czym był wyścig zbrojeń oraz wskazuje, kto i z jakich powodów go rozpoczął; – wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w ZSRS wpłynęły na upadek rządów komunistycznych w krajach bloku wschodniego.
<p>OCENA</p> <p>4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje potencjały militarne Polski i Niemiec we wrześniu 1939 r.; – wskazuje na mapie główne punkty oporu Polaków we wrześniu 1939 r.; – omawia przebieg działań militarnych we wrześniu 1939 r.; – wskazuje na mapie przebieg działań wojennych w latach 1939–1941; – wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do wojny; charakteryzuje okoliczności agresji niemieckiej na Związek Radziecki; porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej; opisuje postawy władz krajów okupowanych wobec władz niemieckich; – – wskazuje przyczyny powstania koalicji antyhitlerowskiej; – wskazuje na mapie główne bitwy i kierunki działań wojennych w Europie, Afryce i na Dalekim Wschodzie w latach 1942–1945; – omawia postanowienia konferencji w Jałcie i Poczdamie, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy polskiej; – omawia wydarzenia na frontach w latach 1944–1945; – wskazuje na mapie miejsca bitew, fronty, kierunki ofensyw i inne ważne miejsca dla przebiegu II wojny światowej; – opisuje kolejne etapy polityki niemieckiej wobec Żydów; – omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian; – omawia politykę ZSRS i III Rzeszy wobec narodów podbitych; – omawia okoliczności powstania koalicji antyhitlerowskiej; – omawia działania na frontach II wojny światowej; – wskazuje na mapie miejsca zbrodni hitlerowskich; – wskazuje na mapie ziem wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo; – wskazuje linię podziału ziem polskich w 1939 r.; – porównuje okupację niemiecką na różnych terenach polskich; – wskazuje tereny przyłączone do ZSRS; – wskazuje miejsca masowych egzekucji polskich oficerów; – charakteryzuje zbrodnię katyńską; – omawia cele sowieckiej polityki okupacyjnej i metody, które stosowały władze, aby je osiągnąć; – omawia, w jakich okolicznościach utworzono polski rząd na uchodźstwie; – przedstawia osiągnięcia jednostek polskich na frontach II wojny światowej;

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego stosunek aliantów do sprawy polskiej podlegał przemianom; – opisuje instytucje i organizacje, które tworzyły Polskie Państwo Podziemne; – omawia działalność najważniejszych ugrupowań politycznych działających w warunkach konspiracyjnych; – wyjaśnia, jakie działania i w jakim celu podjął Stalin, by stworzyć na ziemiach polskich nowy ośrodek władzy; – wskazuje na mapie Wołyń; – omawia cele i formy realizacji planu „Burza”, z uwzględnieniem przyczyny wybuchu powstania warszawskiego; – opisuje przebieg działań zbrojnych podczas powstania; – wskazuje na mapie miejsca zbrodni hitlerowskich, najstraszniejsze katownie nazistowskie, miejsca masowych egzekucji polskich oficerów przez Sowietów, ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie z których utworzono Generalne Gubernatorstwo, linię podziału ziem polskich w 1939 r. oraz ważniejsze miejsca bitew stoczone przez polskie oddziały na frontach II wojny światowej; – omawia działalność najważniejszych polskich ugrupowań politycznych działających w warunkach konspiracyjnych; – omawia metody oporu, które stosowali Polacy wobec niemieckiego okupanta; – omawia cele i formy realizacji planu „Burza” z uwzględnieniem przyczyn wybuchu i przebiegu powstania warszawskiego; – omawia zbrodnie nazistowskie i sowieckie dokonane na ludności cywilnej i żołnierzach polskich; – omawia cele sowieckiej i nazistowskiej polityki okupacyjnej oraz wskazuje, jakie metody stosowały władze okupacyjne, by je osiągnąć; – rozróżnia i wymienia skutki polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe II wojny światowej; – wymienia i wskazuje na mapie państwa wchodzące w skład bloków wschodniego i zachodniego; – omawia konsekwencje rozpadu koalicji antyhitlerowskiej; – opisuje trudności życia codziennego w powojennej Polsce; – omawia proces podporządkowywania polskiej gospodarki władzy komunistycznej; – omawia zmiany terytorialne i demograficzne na ziemiach polskich po 1945 r.; – omawia działania Polaków mające na celu niedopuszczenie do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów; – opisuje losy żołnierzy podziemia niepodległościowego; – wyjaśnia, w jakim celu władze ogłaszały amnestie dla żołnierzy podziemia niepodległościowego; – opisuje zasady działania komunistycznej gospodarki; – porównuje system rządów w Polsce i ZSRS; – wskazuje na mapie państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r.; – opisuje wydarzenia związane z rewolucją węgierską i Praską Wiosną; – zna i wskazuje na mapie zmiany terytorialne ziem polskich po II wojnie światowej; – opisuje losy żołnierzy podziemia niepodległościowego; – omawia rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej; – omawia podstawowe zasady zawarte w konstytucji PRL; – opisuje wydarzenia związane z rewolucją węgierską i Praską Wiosną; – opisuje okoliczności rozpadu koalicji antyhitlerowskiej; – opisuje okoliczności, które doprowadziły do podziału Niemiec; – omawia wydarzenia związane z wojną koreańską;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia proces podporządkowywania polskiej gospodarki władzy komunistycznej; – omawia zmiany terytorialne i demograficzne dokonane na ziemiach polskich po 1945 r.; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa;
	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przebieg dekolonizacji w Indiach, RPA i Algierii; – rozróżnia i wymienia skutki dekolonizacji; – umie wskazać na mapie: państwo Izrael, obszar Palestyny, Półwysep Synaj, Egipt, Wzgórza Galon, Syrię, Jordanię i Liban; – opisuje, jak doszło do powstania państwa Izrael; – umie wskazać przyczyny i potencjalne skutki kryzysu kubańskiego; – wyjaśnia, czym było i jak się przejawiało odprężenie w stosunkach międzynarodowych; – opisuje stosunki japońsko-amerykańskie po 1945 r.; – opisuje etapy powstawania UE; – wskazuje na mapie Europy kraje członkowskie UE; – opisuje przemiany społeczne i kulturowe, jakie nastąpiły u schyłku lat 50. i w latach 60. i 70.; – omawia okoliczności powstania Izrael i jego stosunki z państwami sąsiednimi; – opisuje formy rywalizacji wielkich mocarstw w okresie zimnej wojny; – wymienia przyczyny powstania syjonizmu, przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie, kryzysu kubańskiego, powody zaliczania Palestyny do najbardziej zapalnych regionów Bliskiego Wschodu; – opisuje przebieg dekolonizacji w Indiach, RPA i Algierii; – umie wskazać na mapie państwo Izrael, obszar Palestyny, Półwysep Synaj, Egipt, Wzgórza Galon, Syrię, Jordanię, Liban, kraje członkowskie UE, Chiny i Japonię – umie wskazać na mapie Poznań; – wyjaśnia, jak doszło do wystąpień w czerwcu 1956 r. oraz jakie były ich przebieg i konsekwencje; – omawia, na czym polegało zaostrzenie polityki władz wobec Kościoła na początku lat 60.; – omawia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce; – omawia przyczyny i skutki wystąpień z 1968 r. i 1970 r.; – omawia przyczyny i wymienia skutki wystąpień z 1976 r.; – opisuje rozwój gospodarczy PRL za czasów Gierka; – wymienia przykłady działań opozycji, które miały wesprzeć represjonowanych robotników, uczestników protestów w czerwcu 1976 r.; – omawia twórczość pisarzy cenzurowanych; – wskazuje na mapie miejscowości, w których doszło do podpisania porozumień między władzą a MKS-ami; – wskazuje na mapie Katowice; – omawia najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego; – umie wskazać na mapie Poznań, Katowice, Radom, Gdańsk, Szczecin i inne miejsca związane z protestami społecznymi z czasów PRL; – wyjaśnia, na czym opierała się polityka gospodarcza Polski za rządów Gierka; – wskazuje momenty zwrotne w dziejach PRL; – wskazuje na mapie Czarnobyl;

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wydarzenia związane z katastrofą atomową w ZSRS i ich skutki; – wyjaśnia, czym był wyścig zbrojeń oraz wskazuje, kto i z jakich powodów go rozpoczął; – omawia, jakie konsekwencje dla ZSRS miał udział w konflikcie w Afganistanie; – wymienia główne postanowienia podjęte podczas obrad okrągłego stołu; – opisuje rządy Mazowieckiego; – wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w ZSRS wpłynęły na upadek rządów komunistycznych w krajach bloku wschodniego; – wskazuje na mapie kraje objęte wydarzeniami Jesieni Narodów; – omawia proces demokratyzacji na terenie Węgier, NRD, Czechosłowacji i Bułgarii;
	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wydarzenia związane z rewolucją w Rumunii; – wskazuje na mapie nowo powstałe państwa; – opisuje okoliczności odzyskania niepodległości przez kraje bałtyckie; – omawia wydarzenia związane z rozpadem Jugosławii; – omawia zmiany na polskiej scenie politycznej na początku lat 90.; – omawia sytuację gospodarczą Polski w momencie przejęcia rządów przez gabinet Tadeusza Mazowieckiego; – omawia przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r.; – wskazuje na mapie sąsiadów III RP, członków Trójkąta Weimarskiego, Trójkąta Wyszehradzkiego i Grupy Wyszehradzkiej; – omawia główne etapy integracji Polski ze strukturami NATO; – omawia główne etapy integracji Polski z UE; – wskazuje na mapie Czarnobyl, kraje objęte wydarzeniami Jesieni Narodów i nowo powstałe u schyłku XX w. państwa w Europie; – omawia wydarzenia związane z katastrofą atomową w ZSRS i ich skutki; – omawia, jakie konsekwencje dla ZSRS miał udział w konflikcie w Afganistanie; – omawia okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole; – omawia wyniki i skutki wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r.; – omawia proces demokratyzacji na terenie Rumunii, Jugosławii, Węgier, NRD, Czechosłowacji, Bułgarii i krajów bałtyckich; – omawia zmiany na polskiej scenie politycznej w latach 90. i na początku XXI w.; – omawia główne etapy integracji Polski ze strukturami NATO i UE.
<p>OCENA</p> <p>5</p>	<p>Uczeń: określa przyczyny i dostrzega skutki wkroczenia Niemców i Sowieców na ziemię polskie;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941; – omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian; – omawia główne postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i>; – wyjaśnia, kiedy i gdzie doszło do przełomów na frontach wojny, od których rozpoczęła się klęska państw osi; – charakteryzuje wydarzenia polityczno-militarne rozgrywające się u schyłku II wojny światowej;

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wojnę obronną Polaków z września 1939 r.; – porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej; – charakteryzuje agresywną politykę III Rzeszy, ZSRS i Japonii w latach 1939–1945; – opisuje postawy społeczeństw okupowanych państw wobec władz niemieckich; – charakteryzuje metody stosowane przez nazistów wobec Polaków oraz wie, jaki był ich cel; – porównuje polityczne dążenia i sposoby działania okupantów niemieckiego i sowieckiego oraz wymienia podobieństwa i różnice między nimi; – charakteryzuje stosunki polsko-sowieckie od września 1939 do lipca 1943 r.; – charakteryzuje działalność Polaków poza granicami kraju w okresie wojny; – charakteryzuje działalność poszczególnych organów Polskiego Państwa Podziemnego; – charakteryzuje stosunki polsko-ukraińskie w czasach II wojny światowej; – charakteryzuje postawę aliantów zachodnich i Stalina wobec walczącej Warszawy; – porównuje polityczne dążenia i sposoby działania okupantów niemieckiego i sowieckiego oraz wymienia podobieństwa i różnice między nimi; – charakteryzuje, w jakich okolicznościach utworzono polski rząd na uchodźstwie, zna
--	---

	<p>jego skład i działanie podczas II wojny światowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego; – charakteryzuje stosunki polsko-sowieckie od września 1939 do lipca 1943 r.; – charakteryzuje przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego w Małopolsce Wschodniej; – wyjaśnia, dlaczego stosunek aliantów do sprawy polskiej podlegał przemianom; – wyjaśnia, w jakim celu powstało ONZ; – opisuje okoliczności, które doprowadziły do podziału Niemiec; – omawia wydarzenia związane z wojną koreańską; – charakteryzuje czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce; – charakteryzuje życie ludności polskiej na Kresach Wschodnich; – charakteryzuje główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów; – charakteryzuje rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej; – charakteryzuje pozycję i rolę polskiego Kościoła katolickiego po II wojnie światowej; – charakteryzuje rolę propagandy w kształtowaniu społeczeństwa; – charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji węgierskiej i Praskiej Wiosny; – porównuje okres stalinizmu w państwach znajdujących się za żelazną kurtyną; – charakteryzuje skutki II wojny światowej dla świata i Polski; – charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji węgierskiej i Praskiej Wiosny; – porównuje okres stalinizmu w państwach znajdujących się za żelazną kurtyną; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa; – wyjaśnia, w jaki sposób Polacy starali się nie dopuścić do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów; – charakteryzuje przyczyny, przebieg i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce; – charakteryzuje stosunki Izraela z sąsiednimi państwami; – charakteryzuje przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie; – omawia, jak układały się stosunki pomiędzy ChRL a ZSRS po 1949 r.; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Chinach;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje okoliczności powstania UE; – analizuje proces powstawania i rozszerzania się UE; – porównuje proces przemian społecznych w krajach Zachodu, za żelazną kurtyną i w krajach Trzeciego Świata; – charakteryzuje przyczyny dekolonizacji; – charakteryzuje konflikty doby zimnej wojny: wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie, oraz omawia skutki blokady Berlina i kryzysu kubańskiego; – charakteryzuje skutki dekolonizacji i powstania UE; – opisuje stosunki japońsko-amerykańskie po 1945 r.; – charakteryzuje zimnowojenną rywalizację USA i ZSRS; – charakteryzuje przemiany społeczno-kulturowe lat 50. i 60. na Zachodzie; – charakteryzuje zjawiska świadczące o odwilży na ziemiach polskich; – charakteryzuje życie codzienne w czasach Gomułki; – charakteryzuje spór wokół obchodów Milenium państwa polskiego; – dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntu studenckiego z 1968 r. i robotniczego z 1970 r.; – charakteryzuje konsekwencje tych wystąpień; – dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntów z 1956, 1968, 1970 i 1976 r.; – dostrzega długofalowe konsekwencje polityki gospodarczej Gierka; – wyjaśnia, dlaczego tak istotne było złamanie monopolu wydawniczego państwa komunistycznego; – charakteryzuje metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów;
	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie miały konsekwencje porozumienia sierpniowe; – charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”; – charakteryzuje najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego; – charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”; – dokonuje charakterystyki wystąpień społecznych w Polsce w latach 1956–1981 oraz omawia, jaki były ich przyczyny, przebieg i konsekwencje; – charakteryzuje życie codzienne w czasach Gomułki i Gierka; – charakteryzuje spór wokół obchodów Milenium państwa polskiego; – charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”; – charakteryzuje reformy przeprowadzone przez Gorbaczowa; – omawia sytuację gospodarczo-polityczną ZSRS w latach 80.; – omawia wyniki i skutki wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r.; – charakteryzuje okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole; – charakteryzuje procesy dekomunizacyjne na obszarze Czechosłowacji, Niemiec, Rumunii i Węgier; – wyjaśnia, jak doszło do powstania Wspólnoty Niepodległych Państw; – porównuje okoliczności rozpadu ZSRS, Czechosłowacji i Jugosławii; – charakteryzuje przemiany ustrojowe w latach 1989–1997; – charakteryzuje najważniejsze treści zawarte w Konstytucji III RP; – porównuje modele gospodarki polskiej przed i po 1989 r.; – charakteryzuje życie kulturalne III RP; – dostrzega znaczenie i konsekwencje opuszczenia Polski przez wojska rosyjskie; – charakteryzuje stosunki Polski z nowymi sąsiadami;

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989– 1991; – charakteryzuje reformy przeprowadzone przez Gorbaczowa; – charakteryzuje przemiany gospodarcze w III RP i porównuje je z sytuacją panującą przed 1989 r.; – charakteryzuje najważniejsze treści zawarte w Konstytucji III RP; – charakteryzuje stosunki III RP z nowymi sąsiadami.
<p>OCENA</p> <p>6</p>	<p>Uczeń: ocenia bilans wojny obronnej Polski;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę Niemiec i ZSRR w latach 1939–1941; – dostrzega, na czym polega wyjątkowość zagłady Żydów, której Niemcy dokonali na ziemiach polskich; – docenia poświęcenie rodziny Ulmów i innych rodzin polskich wspomagających ludność żydowską; – analizuje wydarzenia wojenne z lat 1942–1944; – ocenia postanowienia konferencji w Teheranie z perspektywy interesu Polski; – dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych; ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki; docenia poświęcenie jednostek dla dobra innych; – ocenia bilans wojny obronnej Polski; – dostrzega konsekwencje decyzji podjętych przez wielką trójkę na konferencjach; – analizuje przyczyny klęski państw osi; – – – – dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych; – ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki; – ocenia zbrodnie niemieckie z okresu II wojny światowej na ziemiach polskich; – analizuje, na czym polegało kłamstwo katyńskie; – ocenia postanowienia układu Sikorski—Majski; – ocenia funkcjonowanie i osiągnięcia Polskiego Państwa Podziemnego;
	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje przyczyny, z powodu których konflikt polsko-ukraiński przyjął tak krwawą formę; – ocenia działania komunistów na ziemiach polskich w latach 1943–1944; – dokonuje uproszczonej oceny skutków i znaczenia powstania; – analizuje przyczyny, z powodu których konflikt polsko-ukraiński przyjął tak krwawą formę; – ocenia działania komunistów na ziemiach polskich w latach 1943–1944, które miały na celu przejęcie władzy; – ocenia funkcjonowanie i osiągnięcia Polskiego Państwa Podziemnego; – ocenia postanowienia układu Sikorski—Majski; – ocenia zbrodnie niemieckie i sowieckie z okresu II wojny światowej na ziemiach polskich; – analizuje, na czym polegało kłamstwo katyńskie; – dokonuje uproszczonej oceny skutków i znaczenia powstania warszawskiego; – dokonuje bilansu skutków II wojny światowej; – analizuje kształtowanie się nowego układu sił politycznych na świecie po II wojnie światowej; – dokonuje bilansu skutków II wojny światowej na ziemiach polskich;

	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje oceny działań komunistów mających na celu zniewolenie Polski; – analizuje postawy Polaków wobec władzy komunistycznej; – analizuje funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu stalinowskiego na ziemiach polskich; – analizuje cechy charakterystyczne dla ustroj krajów znajdujących się w sowieckiej strefie wpływów; – charakteryzuje pozycję i rolę polskiego Kościoła katolickiego po II wojnie światowej; – analizuje cechy charakterystyczne dla ustroj krajów znajdujących się w sowieckiej strefie wpływów; – analizuje kształtowanie się nowego układu sił politycznych na świecie po II wojnie światowej; – analizuje funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu stalinowskiego na ziemiach polskich; – dokonuje bilansu procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji; – tłumaczy rolę jednostek na losy krajów i świata; – analizuje sytuację polityczną Izraela i Palestyny po II wojnie i w czasach współczesnych; – analizuje przyczyny i skutki zimnowojennej rywalizacji USA i ZSRS; – dokonuje oceny rządów komunistów w Chinach; – dostrzega szanse wynikające z powstania UE; – ocenia skutki powstania UE; – analizuje zjawiska amerykanizacji i globalizacji; – analizuje proces powstawania i rozszerzania się UE oraz zasady jej funkcjonowania; – dokonuje bilansu procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji; – tłumaczy wpływ jednostek na losy krajów i świata; – ocenia rządy komunistów w Chinach; – ocenia działania Gomułki; – dostrzega znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich dla pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej; – ocenia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce; – ocenia rządy Gomułki; – analizuje politykę Gierka i Gomułki ze szczególnym uwzględnieniem działań władzy wobec protestujących;
	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia rządy Gierka; – dostrzega znaczenie wyboru Polaka Karola Wojtyły na tron papieski; – ocenia wydarzenia 1980 i 1981 r.; – dostrzega znaczenie wręczenia nagrody Nobla Lechowi Wałęsie w 1983 r.; – ocenia, czy słusznie stan wojenny uważany jest za kontrowersyjne wydarzenie w historii Polski; – dostrzega znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich dla pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej, znaczenie wyboru Polaka Karola Wojtyły na tron papieski oraz wagę wręczenia nagrody Nobla Lechowi Wałęsie w 1983 r.; – analizuje politykę Gierka, Gomułki i Jaruzelskiego ze szczególnym uwzględnieniem stosunku do protestujących; – ocenia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce; – ocenia, czy słusznie stan wojenny uważany jest za kontrowersyjne wydarzenie w historii Polski;

	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia działania Gomułki, Gierka i Jaruzelskiego; – analizuje proces powolnego upadku ZSRS; – dostrzega znaczenie wydarzeń 1989 r. dla kształtowania III RP; – dostrzega symboliczne znaczenie upadku muru berlińskiego; – dokonuje próby oceny zmian geopolitycznych na mapie Europy u schyłku XX w. oraz dostrzega szanse i zagrożenia z nich wynikające; – analizuje przemiany obozu politycznego wywodzącego się z Solidarności; – analizuje, dlaczego Polska pod koniec XX w. wciąż znajdowała się na niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż kraje zachodnie; – ocenia politykę zagraniczną III RP; – dostrzega znaczenie wydarzeń 1989 r. dla kształtowania III RP; – analizuje proces powolnego upadku ZSRS; – analizuje, dlaczego Polska pod koniec XX w. wciąż znajdowała się na niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż kraje zachodnie; – ocenia politykę zagraniczną III RP.
--	--